

De danske væbnede styrker i fremtiden – en skitse fra sidelinien

"Forsvaret skal være førende i rettidig indsættelser af veludrustede, veluddannede og velmotiverede styrker, der kan løse såvel de internationale som de nationale opgaver"
"Forsvarets enheder skal kunne kæmpe"
Citater fra Forsvarchefens Vision 2010 fra 2000

Forsvaret er nu i en fundamentalt ny situation. Der er en bred politisk enighed om, hvilke opgaver, der skal gives den entydigt højeste prioritet: *Flest mulige danske militære styrker skal opretholdes på et højt beredskab, klar til udsendelse som bidrag til internationale operationer.*

Alle erkender, at man må diskutere, om eller hvorledes værnepligten kan bidrage i den nye situation. Det samme gælder med hensyn til det frivillige bidrag, der på nuværende tidspunkt er samlet i Hjemmeværnet.

Det politiske pres for yderligere besparelser er væk. Forudsætningen er dog, at den måde, som Forsvaret vælger at anvende midlerne på, fra politisk side skal opfattes som sund og fornuftig.

Uanset, at NATO fortsat er i en alvorlig krise på grund modsætningerne op til Irak-krigen, er der ikke noget, der tyder på, at organisationens ledende medlemmer og bureaukrati nu er mindre enige end før om, hvordan landenes militære styrker bør se ud i fremtiden. Man ønsker afbalancerede styrker, der kan rykke af sted med kort varsel, som kan støttes effektivt under indsættelsen, og som kan afløses af det sendende land, når nødvendigt. Det indebærer, at hvis landet ikke ønsker at specialisere sig i væsentlig grad, må dets forsvarsstrukturer være så fleksible, at man kan levere nogle af de enhedstyper, fællesskabet har brug for, og gøre det hurtigt.

Den ovenfor citerede tekst fra Forsvarchefens 2010-Vision afspejler den nye situations krav. Det er også den vision, der er styrende for denne skitse. Danske militære styrker vil imidlertid ikke kunne blive "førende" på de områder, som her nævnes. Det er dog med dybe reformer muligt at blive jævnbyrdige med nogle af de særdeles gode.

Forsvarets – og specielt hærens – udvikling i efterkrigstiden

Kilden til skitsen er forfatterens arbejde i et internationalt militært miljø i Baltikum i næsten 10 år. De tre baltiske lande har i denne korte periode oplevet en hurtigt skiftende målsætning for forsvarsstyrkernes opbygning, et forløb som Danmark fik fordelt over den meget længere periode fra 1945 til nu: Indledningsvis opbygningen af et uafhængigt selvforsvar, dernæst af et forsvar, der skulle kunne holde længe nok til, at hjælp kunne komme frem (for derigennem at opnå NATO-medlemskab). Efter 1999 har NATOs myndigheder krævet, at styrkeopbygningen skulle give højeste prioritet til styrker, der kunne deployeres ud af regionen.

Forfatterens rolle har i Baltikum indirekte og til tider direkte været rådgiverens. Dette kobledes tilbage til tiden som strukturplanlægger i Forsvarstabens Langtidsplanlægningsgruppe for godt 20 år siden og til perioden i Forsvarskommissionen af 1988. Det internationale militære miljø gør, at man langt klarere ser svaghederne i de fremgangsmåder, som er blevet ureflekteret rutine i det danske forsvar, der herefter i denne artikel benævnes de "Danske Væbnede Styrker", ligesom Søværnet benævnes "Den danske Flåde".

Kilderne til dette lille skrift er forfatterens samlede tjenesteerfaring, der afsluttes i Baltikum, nogle års forskning i dansk forsvars udvikling efter 2. Verdenskrig[#] og - med start for 25 år siden – ret resultatløse forsøg på at inspirere en forsvarsdebat i Danmark. Skitsens grundlæggende ideer blev formuleret til et seminar i DUPI 15. maj 2002 og derefter prøvet under undervisning på Forsvarsakademiet. I en mere færdig form blev de fremlagt 24. og 25. februar ved foredrag i Det Krigsvidenskabelige Selskab i København og Karup. Kommentarerne her ledte til justeringer og supplerende argumentation.

Skitsen er af naturlige årsager mest detaljeret på de områder, hvor den personlige viden er størst og mest ajourført.

Når man ser bort fra Den Danske Internationale Brigade, flådens kommende fleksible støtteskibe og flyvevåbnets nye transporthelikoptere, er forsvarrets struktur og virke internt i helt afgørende grad præget af forsvarrets situation og valg under Den Kolde Krig. Selv DIB er i sin kerne en "Brigade 70", den organisation som kom ud af hærens forsøg og strukturdiskussioner i 1960'erne. Også de fleste grundelementer i forsvarrets uddannelses- og personelstrukturer er nu ca. 3 årtier gamle. Der er endnu ikke indledt en grundlæggende analyse af, hvorfor vi valgte, som vi gjorde, med henblik på at afgøre, hvor stor del af dette arvegods passer til den forudseelige fremtids behov. Derfor indledes skitsen med en kort kritisk beskrivelse af forløbet.

Perioden fra 1950 til 1970

Denne periode var præget af opbygningen af dansk forsvar efter Besættelsen, og mod slutningen af perioden stod man med de grundlæggende strukturelementer og den infrastruktur, som man under pres fra de økonomiske realiteter mod slutningen af Den Kolde Krig gik i gang med at rationalisere og beskære. Strukturen havde ganske vist siden slutningen af 1950'erne altid været større, end man kunne opretholde med det forsvarsbudget, man fik stillet til rådighed indtil våbenhjælpen ophørte, og så længe et højt beredskab kunne bygges på uddannede værnepligtiges tjeneste, var dette endnu ikke et afgørende problem.

Forsvarrets aktiviteter og beredskab var rettet mod at være klar til at kæmpe med et kort – timers til få dages - varsel.

Indtil slutningen af 1960'erne havde hæren lange øvelsesperioder i civilt terræn, og man gennemførte til tider øvelser i to partier, hvor øvelsesledelsen tillod fri føring fra begge parter, dvs. at man tillod, at begge kunne lære ved at dumme sig.

Perioden var også præget af en relativ intensiv professionel debat i åbne fagtidsskrifter samt af et udviklingsarbejde, hvis flagskibe for hærens vedkommende var "Brigade 70" og en ny, helt gennemarbejdet uddannelse af værnets officerer. Brigade 70 var bygget og udrustet til den "bevægelige forsvarskamp", hvor støtte fra taktiske kernevåben kunne kompensere for et for lille antal kampvogne. Men brigadens struktur var så afbalanceret og fleksibel, at den overlevede ændringer i doktrinen. Den var generelt velegnet til at løse de opgaver, der normalt blev givet til en panserinfanteribrigade.

De billige værnepligtige gjorde det muligt at opretholde næsten fuldt bemandede enheder i "Dækningsstyrken", og under de lange genindkaldelser fik kadreerne mulighed for at øve med fuldt bemandede enheder.

I slutningen af perioden voksede modstanden i ungdommen mod værnepligten. Forsvaret blev et væsentligt mål for det venstreorienterede ungdomsoprørs systemkritik. I modsætningen til i andre lande, herunder i nabolandet Norge, gav de danske politikere meget tidligt efter for presset. Dette hang dels sammen med spillet mellem et Socialdemokrati i opposition og et Radikalt Venstre i regeringssamarbejde med Venstre og Konservative. Men det var også et resultat af, at man fra alle politiske partier fandt det indenrigspolitisk for uønskeligt og derfor unødvendigt at give

[#] Resulterede bl.a. i "Udviklingen i Danmarks forsvarsdoktrin fra 1945 til 1969" i *Militärhistorisk Tidskrift* 1987, Stockholm 1987, "Den massive gengældelses lille ekko. De taktiske atomvåbens rolle i dansk forsvarsplanlægning i 1950'erne" i *Danmark, Norden og NATO 1948-1962*, København 1991 og "The Politics of Danish Defence 1967-1993" i *Adaptation & Activism. The Foreign Policy of Denmark 1967-1993*, København 1995.

forsvaret den støtte, som nu var nødvendig, hvis Danmark selv skulle betale for afløsning af våbenhjælpsmateriellet, og hvis man skulle stå fast på 14 eller 12 måneders værnepligtstjeneste.

En nedprioritering af Forsvaret blev også set som udenrigspolitisk forsvarligt.

Afspændingen sammen med terrorbalancen, gjorde, at forsvaret ikke længere skulle kunne kæmpe effektivt, kun bidrage lidt til NATOs afskrækkelse og være klar til at krisestyre, hvis Warszawapagten skulle vælge at teste alliansens vilje ved at øve pres på passagereglerne for de danske stræder.

Perioden fra 1970 til 1990

"... the complex problem of running an army at all is liable to occupy his (the future commander's) mind and skill so completely that it is very easy to forget what it is being run *for*. The difficulties encountered in the administration, discipline, maintenance, and supply of an organization the size of a fair-sized town are enough to occupy the senior officer to the exclusion of any thinking about his real business: the conduct of war." Fra Michael Howard: "The use and abuse of military history" i *R.U.S.I. Journal* 1962.

I perioden blev hærens daglige beredskab hurtigt reduceret til en brand- og vagtstyrke, og forsvaret indrettede sig på den nye situation. Problemerne med værnepligten havde ganske vist haft rødder i tidens politiske holdninger, men de var også fremprovokeret af utidssvarende ledelsesstil og pædagogiske metoder. De reformer, der gennemførtes omkring 1970, blev afgørende for, at Forsvaret i løbet af de efterfølgende 10 år gradvis genvandt respekten i samfundet, og for at den fortsatte værnepligt vandt i popularitet.

Imidlertid blev dette ikke det eneste område, hvor Forsvaret nu reelt skiftede målsætning. Fra målet at opbygge kampklare enheder skiftede fokus nu til at tilnærme sig vilkårene på en civil arbejdsplads i så høj grad som muligt. I retrospekt virker det som om, at der ikke sås nogen grænser for, hvor langt man kunne gå ad den vej og samtidig have enheder, der kunne kæmpe effektivt, med minimale egne tab. Debatten af dette spørgsmål fandt aldrig sted. Det ville have været professionelt naturligt, om man fra forsvarsledelsens side løbende havde inddraget en sammenligning med udviklingen i andre lande.

I stedet valgte officerskorpset og Forsvarets øvrige fastansatte uden debat at realisere de fordele, som det nye fokus åbnede mulighed for. Dette skete indledningsvis ved at indføre generelle aldersgrænser, der gjorde, at godt halvdelen hærens officerer, jf. almindelig international professionel opfattelse, ville være for gamle til at gøre tjeneste i enhederne. Det er i dette internationale miljø den almindelige opfattelse, bygget på solide erfaringer, at i princippet bør ingen funktion i kamp-, artilleri- og ingeniørenheder, dvs. på bataljonsniveau, besættes af en person over 40 år.

Det skete dog i endnu højere grad ved at indføre civile arbejdstider, hvilket kombineret med meget begrænsede økonomiske muligheder for at betale for den nu stadig mere kostbare tjeneste om natten og i weekends, gradvis undergravede enhedernes uddannelseskvalitet.

Hærens øvelsesvirksomhed fjernede sig også i løbet af disse 20 år i stigende grad fra at være forsøg på at genskabe virkeligheden i kamp. I stedet for at tillade en reel "fri kontra" mellem to parter, kontrolleret af øvelsesledelsen støttet af sine kampdommere, blev feltøvelserne nu som oftest rene procedureøvelser, hvor den "primære øvelsestager" blev ekserceret gennem faste faser, hvor en bestemt taktisk situation blev "afviklet". Det blev ofte til "papirøvelser" med tropper, hvor man dog tog hensyn til, at mandskabet og deres førere skulle have en "god" oplevelse – i stedet for en realistisk og derfor til tider traumatisk oplevelse, der kunne bidrage til indlæring i dybden[#].

[#] Et par illustrerende eksempler fra 1980'erne:

- Øvelsesleder bliver kritiseret hårdt for at tillade, at delingsførere i et værnepligtskompani fik en negativ erfaring på deres afsluttende øvelse. "Fjenden" opholdt sig ikke, som normalt under øvelser (men sjældent i virkeligheden) i angrebetsmålet, men udsatte kompaniet for et baghold på et uventet tidspunkt.

Feltøvelser blev alt for ofte præget af dårlig og urealistisk taktisk anvendelse af terrænet og af svigtende sikringsdisciplin, men selv om de var på brigade- eller lavere niveau (hvor dette i modsætning til under store internationale øvelser var muligt) gentog man ikke den pågældende fase med henblik på at få et bedre resultat. Det blev også vanskeligt, fordi øvelserne blev stadig kortere, og man kom i stigende grad til at ignorere, at det er mørkt halvdelen af et år. Arbejdstids-, ressource- og sikkerhedsbegrænsninger gjorde det i næsten umuligt at gennemføre den uddannelse 24 timer i døgnet i ugelange øvelser, der kan skabe realistiske erfaringer og en grundig indarbejdelse af procedurer.

Det forhold, at enhederne skulle arbejde med en bemanning meget langt fra krigsstyrke, fjernede yderligere fra realismen og gjorde det umuligt at indøve korrekte procedurer og korrekt taktik. Dette skyldte dels, at den normerede bemanning af de fleste enheder var betydeligt under krigsorganisationens. At bemanningen var langt under fuld krigsstyrke skyldtes, at hæren prioriterede antallet af brigader og kampbataljonerne over en afbalanceret struktur. Det virkede udmærket i rapporteringen til NATO, men undergravede drastisk realismen i de øvelser, hvor chefer og stabe skulle lære deres profession. En helt afgørende svaghed var, at brigadernes logistiske støtteenheder, de nyoprettede trænbataljoner, blev drastisk nedprioriteret ved 1973-forsvarsordningen.

Ud over disse mangler var der væsentlige huller, fordi stampersonel, der var langtidsfraværende til civilundervisning, ikke blev afløst. Man måtte i en helt uholdbar grad simulere tilstedeværelse af personel og enheder.

Når feltøvelser gradvis bliver urealistiske, får det en negativ virkning på realisme og effektivitet i den øvelsesvirksomhed, der koncentrerer sig om at uddanne kadreerne, dvs. stabs- og signaløvelser eller instruktionsøvelser, hvor man befinder sig i terrænet, samt øvelser i taktisk træner og krigsspil. De situationer og løsninger, der anvendes under kadreuddannelse, må i meget stor udstrækning bygge på øvelsesledelsens erfaringer og indsigt. Hvis man ikke har praktiske erfaringer, der kan give "papierøvelserne" realisme, mister kadreuddannelsen fokus og mister helt forbindelse med virkeligheden.

Hæren tillod, at føreres optræden under øvelser fik en karakter, der ville være selvmorderisk i krig. De bevægede sig rundt i terrænet med 1m² store kortplader, uden sikring. Man tillod, at kampvognsekskadronschefer førte fra jeep, på trods af, at dette gjorde dem uegnede til at løse deres opgave i krig. Udrustningen af føringselementet for chefer for motoriserede infanteribataljoner forudså ikke, at de skulle føre bataljonen til fods.

Søværnets og flyvevåbnets øvelser er altid lettere at gøre realistiske, dels på grund af, at de finder sted på havet og i luften (udsat for vejr, men sjældent for det civile samfunds begrænsninger), dels på grund af, at de på grund af platforme, våbensystemers og kampmiljøes karakter effektivt kan støttes af datamatstøttet udfaldsanalyse. Dette er ikke tilfældet for hærens øvelser på taktisk niveau. Her må man i meget høj grad simulere virkeligheden for at skabe et godt øvelsesudbytte.

Kilden til realistiske landmilitære øvelser er øvelsesledelses og kampdommeres veludviklede indsigt i, hvordan virkeligheden i kamp vil være. Denne indsigt skal altid have fire elementer:

- Studier i den nyere krigshistorie (og anden operationshistorie).
- Analyse af nye teknologiske muligheder.
- Stadig opmærksomhed for at opnå ny indsigt ved at studere udviklingen i udlandet.
- Realistiske feltøvelser, hvor det er mulighed for at prøve teorier om, hvad der vil være effektivt.

-
- Øvelsesleder kritiseres for, at et mønstret kompagni blev udsat for et så hårdt fysisk pres, at førerne fik problemer med at få soldaterne med. Presset var kun mildt i forhold til, hvad der måtte forventes i kamp.
 - En chef kritiseres for at ikke at ladet en kampvognsekskadron øve sig så urealistisk, som den plejede. Den skulle ikke have en realistisk uddannelse, men en positiv oplevelse.

Det var desværre sådan i de to årtier efter 1970, at alle fire elementer i denne virksomhed, der skulle have sikret udviklingen i den landmilitære professionalisme, blev stadig mindre almindelige.

Denne bevægelse fra et forsvar, der reelt forberedte sig på at kæmpe, til en struktur, der ikke havde dette klare fokus, skabte hos nogle den opfattelse, at når det var "for sjovt", blot en NATO-rapporteringsskulisse, og hvor aktiviteter jo skulle finde sted indenfor 40 og senere 37 timer om ugen, kunne man indrette sig så behageligt som muligt[#].

Megen krigsplanlægning i de år udviklede sig til bureaukratiske forsøg på at etablere så omfattende plankomplekser, at man kunne fjerne den usikkerhed og behovet til at tilpasse reaktion til virkeligheden, som altid vil være krævet i krig. I andre planer forudsatte man i meget stor udstrækning, hvilke handlemuligheder fjenden ville have. Vi ved nu, at fjenden ikke ville have handlet "indenfor den boks" vi havde forudsat. Begge måder at gribe planlægningen an på viste, at en betydelig del af officerskorpset havde forladt sit professionelle grundlag, forståelsen for, hvad der ville virke i kamp. Det blev ikke bedre af, at denne fiktive holdning til virkelighedens muligheder blev overført til øvelsesvirksomheden.

Man forudsatte, ligeledes helt uprofessionelt, at alle enheder, også de hurtigt mobiliserede, ville have fuld kampkraft og anvendelighed. Dette, uanset at vi kendte deres førere, også de uegnede, og godt kunne vide, hvilke enheder, der kun ville være meget lidt anvendelige. Vi diskuterede aldrig, hvordan man ville være tvunget til brutalt at afløse en betydelig del af førerpersonnellet ved mobilisering for at undgå katastrofer.

Vi gik ud fra, at enhederne ville kunne køre direkte fra mobiliseringsstederne i krig, uden en intensiv efteruddannelse, der skulle ignorere sikkerhedsbestemmelser for fredstid for at forberede enhederne bedst muligt på kampens vilkår. De sidste officerer, der oplevede en sådan forberedelse, gjorde tjeneste ved Den danske Brigade i Sverige under 2. Verdenskrig. Man kan sammenligne denne "NATO-rapportering" holdning til klargøring med den meget lange tid, alliancen nu – realistisk – regner med før, selv stående reaktionsstyrkeenheder bliver klar.

Både flyvevåbnet og søværnet har en veludviklet struktur for at håndtere havarier og andre "særlige hændelser". I denne periode savnedes en tilsvarende stringent metodik i hæren. Da en anvendelse af hexitrøg under en øvelse ved Livgarden ledte til dødsfald blev anvendelsen af dette meget vigtige øvelsesmiddel forbudt i en meget lang årrække. Dette undergravede i denne periode realismen i taktiske øvelser i afgørende grad. Ulykken skete på grund af en ung officers klare overtrædelse af sikkerhedsbestemmelserne. Han døde. Ved at undlade at placere ansvaret, hvor de rettelig burde ligge, i de foresattes svigtende vejledning, tilsyn og kontrol, beskyttede man personer, men ramte realismen i hærens uddannelse.

Hæren råder over meget særdeles farligt særligt materiel, herunder kampvogne og andre pansrede køretøjer. I stigende grad blev det umuligt at anvende logik i håndtering af sikkerhedsspørgsmål. Man indførte ukritisk civile vilkår[#].

[#] Et par eksempler fra perioden.

- I begyndelsen af 1980erne forsøgte hæren at gennemføre nogenlunde realistiske inspektionsskydninger for kampvognsenheder. På grund af tjeneste- og uddannelsesvilkår i besætningerne (konstabler med løbende kontrakter) og kampvognsmateriels tilstand var resultaterne totalt utilfredsstillende. Hærledelsens reaktion var at foreslå, at man sænkede de allerede lave krav, så resultatet kunne blive tilfredsstillende, og udtrykte overraskelse, da de to inspicerede eskadronschefer afviste denne mulighed.
- I 1980erne efterlod en regionschef - uden nogen bemyndigelse ovenfra - i sin forsvarsplan regionens største havn uden forsvar. Havnen var eneste egnede landgangssted for en invasion,. For at undgå skade på den omkringliggende by gjorde han forsvarets indsats i regionen meningsløs.

[#] Et par eksempler:

- I 1970erne blev åbne jeeps af typen M151 anvendt som lette "spejder"-køretøjer. De have en tendens til at "rulle over" på grund af "overstyring". Det blev indskærpet, at personellet skulle anvende sikkerhedssele. I modsætning til de nuværende lette spejderkøretøjer var datidens uden styrtbøjle, og det var livsfarligt at sidde fastspændt, da dette hindrede, at soldaterne ved det ret ofte forekommende uheld blev kastet fri i stedet for at komme i klemme under køretøjet. Protester og forsøg på - logisk - at anvende motorcykelparallel og pålægge styrthjælmspligt blev afvist.

Efter 1990

Forsvaret var i perioden på den ene side påvirket af presset fra deltagelsen i de stadig mere krævende internationale operationer, der inspirerede en genprofessionalisering af de direkte involverede dele af kadreerne. På den anden side udviklingen stærkt hæmmet af den beskrevne arv af holdninger og strukturer fra de foregående 20 år.

Forsvarspolitikere som gruppe var i denne periode præget af varierende kombinationer af tre opfattelser:

- *For det første* ønskede man at indkassere "fredsdividenden". Forsvaret havde været indrettet på at skulle møde en massiv trussel mod dansk territorium. Nu var den trussel væk, og det var indlysende for alle politikere, samt og ikke mindst for Finansministeriet, at der var mulighed for besparelser.
- *For det andet* ønskede politikerne, men næppe Finansministeriet, at Forsvaret skulle deltage aktivt i de operationer, som det internationale samfund nu besluttede at iværksætte for at inddæmme virkningerne af de krige, der opstod efter Den kolde Krig, herunder også de "borgerkrige", som ledte til og fulgte sammenbrud af stater. Der er en lige linie fra indsatsen af korvetten Olfert Fischer under Golfkrigen over fredsbevarende indsats af alle tre værnshenheder i ofte stadig mere krævende operationer i Kroatien, Bosnien-Herzegovina, Albanien og i NATOs krig mod Serbien om kontrollen over Kosovo og operationen i Makedonien, over den første danske styrkeindsats i internationale operationer udenfor Europa og Mellemøsten, på Afrikas Horn efter krigen mellem Etiopien og Eritrea, til kombinationen af kamp- og fredsskabende indsats i Afghanistan og indsættelsen af flådeenheder i krigen mod Irak og en blandet enhed efter denne.
- *For det tredje*, og specielt i de første år, mente mange, at man ikke kunne vide, om den gode, sikre tid uden en trussel mod Danmark varede ved. Man skulle stadig bevare en vis evne til at forsvare Danmark. I sin simpleste, uargumenterede form er argumentet også, at Danmark skal bevare et nationalt forsvar, blot fordi vi er en selvstændig stat. At dette sidste synspunkt ikke giver meget vejledning i, hvordan forsvaret konkret skal indrettes, og hvor langt styrkeniveau og beredskab kan reduceres, gør det ikke let at forsvare dette synspunkt med konkrete argumenter.

Vægtningen af de tre krav varierede hos forskellige politiske grupperinger og hos den enkelte politiker igennem disse ti år. Generelt har der dog været tale om et gradvis skift mod en understregning af, at Forsvarets primære opgaver i den forudseelige fremtid ligger i bidrag til internationale operationer. Dette ledte først til, at man fra politisk side fastholdt først etableringen og derefter en høj prioritering indenfor hæren af den Danske Internationale Brigade, derefter til indkøbet af transporthelikoptere til flyvevåbnet samt de fleksible støtteskibe til søværnet. Danmarks politiske ledelse har klart demonstreret, at den ønsker, at Forsvaret i størst mulig udstrækning skal kunne virke som en fleksibel "værktøjskasse", der gør det muligt for Danmark at reagere positivt på alle ønsker om bidrag til internationale operationer, som ses som værdige og relevante af vore primære samarbejdspartnere og den danske offentlighed.

-
- Midt i 1980'erne forsøgte en kampvognseskadronchef at få farlig håndtering af kampvogne på garageplads straffet med bøde, selv i de tilfælde, hvor vild eller tåbelig optræden ved et rent lykketræf kun ledte til mindre materielskade. Det var ikke muligt. Man skulle anvende de civile regler for trafikforseelser og forsikring, hvor straffen ikke afhang af forseelsens farlighed, men kun af, om, hvor galt det går. Dette var groft uforsvarligt, hvis man skal indlære sikkerhedsprocedurer. Men da man skulle nærme sig det civile samfunds vilkår mest muligt, var – og er – dette en irrelevant betragtning.

Realiteterne ved tjenesten under internationale operationer medførte et pres på den arvede struktur og de arvede fremgangsmåder. Langt den væsentligste byrde fra den internationale tjeneste faldt på den yngste halvdel af officerskorpset, fordi uddannelses- og tjenestestruktur forblev uændret. Den eksisterende strukturs fundament af yngre reserveofficerer var i den nye situation ikke anvendeligt. Deres uddannelse og specielt deres tjenesteerfaring var for kort til, at de umiddelbart kunne løse de mere krævende opgaver under internationale operationer. Reserveofficerer varetog dog, som sædvanlig, en betydelig del af tjenesten som observatører. En større del af den ældre halvdel af officerskorpset passede alders- og erfaringsmæssigt ikke til de nye krav, og da slet ikke, hvis de internationale operationer indebar kampopgaver.

Hæren havde også "flaskehalsproblemer" fordi en så stor del af de føringsstøtte- og logistiske enheder, som var afgørende i de nye opgaver, først ville blive formeret ved mobilisering. Selv nyetablerede enheder, som det helt moderne DIB-felthospital, kunne kun anvendes under øvelser eller ved mobilisering, fordi læge- og sygeplejepersonellet var bundet til deres normale arbejdsplads.

Det forhold, at hærens yngre officerer efter 1992 har haft en grundlæggende anderledes tjenesteerfaring end den ældre, normalt hjemmeblivende del, har skabt potentialet for et reformpres, der i stigende grad vil blive klart.

De yngre officerers sidste 10 år har været præget af gentagen erfaring med langtidstjeneste i et internationalt miljø, hvor de mere professionelt tænksomme har haft vanskeligt ved at undgå at se forskellen mellem vore egne fremgangsmåder og den måde, eksempelvis britiske eller franske enheder fungerer på. Den positive påvirkning fandt dog ikke kun sted under udetjenesten. Allerede under den forberedende uddannelse af enheden fik tjenesten et realistisk fokus. De ansvarlige chefer var interesseret i at indhente relevant viden og erfaring fra udlandet, personellet var stærkt motiveret til at lære, og Forsvaret anvendte de ressourcer, der skulle til for at nå uddannelsens mål.

Men den positive oplevelse varede kun indtil hjemkomsten. Ved ankomsten til garnisonen landede man igen i en tjeneste domineret af arven af magelige "for sjov"-holdninger fra den foregående periode, med meget få muligheder for at uddanne enhederne, og herunder sig selv, en situation som forværres af forsvarrets økonomiske situation. De oplever hjemme den hverdag, som de ældre officerer har fungeret i og grundlæggende accepterer som naturlig.

Det tog også tid at et omstille sig til de nye krav på andre områder. Enheder kom hjem med personel med alvorlige "kampstress"-symptomer. Al professionel erfaring fra de seneste 50 år viser, at for at mindske risikoen for langtidsvirkninger er det nødvendigt, at holde gruppen, der har haft de belastende oplevelser, sammen, så at de kan i fællesskab håndtere nedbygningen. Indtil man genvandt sin professionalisme på dette område, sendte man blot folk på lang afspadsering, hos familien, der havde lært at klare sig uden ægtefællen i løbet af de foregående 6 måneder. Det er ikke mærkeligt, at der opstod alvorlige problemer.

Under 3-4 dages øvelser i Oksbøl er felthygiejne ikke noget større problem. Man mistede derfor simpelthen sin professionelle viden om, hvordan man bevarer sundheden i felten gennem procedurer og disciplin. Også det måtte hurtigt genlæres.

Den holdning til "særlige hændelser", som blev demonstreret under hexit-"ulykken" i den tidligere periode, fortsatte indtil den forfærdelige ulykke i Kabul ledte til etableringen af holdbare procedurer. Tidligere tragiske hændelser under hærens internationale operationer i 1990'erne kunne med fordel have været udsat for tilsvarende undersøgelser for at kunne drage strukturerede og holdbare konklusioner. Sådanne er et afgørende element i professionaliseringen af kadren.

I løbet af disse 10 år har Forsvaret været under et stadigt pres. Det skulle ikke alene tilpasse sig den nye tids krav, men også reducere strukturen væsentligt. Det første er dog kun sket direkte knyttet til de internationale operationer.

I øvrigt bevarede man stadig en aldersfordeling og anvendelse af ressourcer og personellet, der næppe afspejler den nye situation. Nogle eksempler:

- Hærens menige stampersonel omfatter ca. 3.500 personer, men vel kun 7-800 er klar til udsendelse på internationale opgaver. Hvor er de andre? Sidder de i modsætning til forvaltningsreglerne i stillinger, der kunne bemannes af civilansatte?

- Hvorfor har man som arbejdsgiver tilladt, menigt stampepersonel fra både hæren og ikke mindst flyvevåbnet har fået 60 års aldersgrænse, når dette allerede i fredstid er i modstrid med deres stillings indhold og krav - eksempelvis som brandmænd på en flyvestation?
- Hvorfor har vi så meget tungt materiel i hæren, og hvorfor er det spredt så meget, at der skal bevares specialværksteder og uddannelsesfaciliteter flere steder?
- Hæren bevarer store mængder personel, materiel og ammunition til mobiliseringsstyrken – og de tilhørende depot- og magasinområder. Hvorfor?
- Hvorfor har hærens reaktionsstyrkes enkelte enheder hele tiden været fordelt på mange tjenestesteder, når dette undergraver uddannelsen og enhedssammenholdets kvalitet?
- Hvordan skal støtten til Kongehuset finde sted under de nye vilkår?
- Hvorfor så mange tjenestesteder i alle tre værn, herunder bl.a. to artilleri- og logistik-tjenestesteder og næsten tomme kaserner i hæren, to flådestationer og tre fuldt flyoperative flyvestationer?
- Passer forsvarets øverste ledelse til behovet?
- Passer forsvarets personel- og uddannelsessystem til fremtidens behov?
- Hvad er det frivillige forsvars og værnepligtens rolle nu?

NATOs ønsker – og diskussion af disse

De danske væbnede styrkers struktur- og holdningsarv set sammen med demonstrerede politiske ønsker om at have styrker klar, der er anvendelige til meget forskellige operationsstyrker, støder sammen med de holdninger, som USA og Storbritannien samt NATO-bureaukraterne har fremført med stigende hårdhed og præcision siden alliancens krig mod Serbien om Kosovos status i 1999.

Langt hovedparten af den europæiske landes militære styrker ses som utidssvarende og et grundlæggende spild af penge. De er kun byggede til invasionsforsvar af eget land eller nærområde, de er ikke "afbalancerede" med støtteenheder (herunder ikke mindst ingeniør-, signal- og logistiske støtteenheder) til operationer langt fra hjemlandet. Styrkerne er på grund af, at de kræver en meget betydelig mobilisering af personel og civile ressourcer, ikke til rådighed med kort varsel. De er for store til, at det er økonomisk muligt både at opretholde den nødvendige løbende opdatering med nyt materiel og gennemføre en intensiv og realistisk uddannelsesaktivitet. Derudover bygger de på værnepligten.

De i alliancen dominerende lande accepterer reelt kun enheder som relevante i den nye tid, hvis de er næsten fuldt fredstidsbemandet bemandet med kontraktansat personel, organiseret i afbalancerede grupperinger, der også indeholder stærke førings- med logistikenheder, har et højt aktivitetsmønster med realistisk uddannelse og gennemfører en løbende modernisering med det nyeste materiel.

Små lande, der ikke har mulighed for at opretholde mere alsidige styrker af denne type, skal efter, opfattelsen hos de toneangivende styrkeplanlæggeres i NATOs internationale civile og militære "specialisere". Disse lande skal kun opretholde enheder af én eller to typer, som man så var parat at stille til rådighed med kort varsel, når alliancen – dvs. de dominerende magter – finder, at man netop har brug for denne type elementer. En sådan embedsmand fra NATOs Internationale Stab konstaterede overfor forfatteren under et seminar i December 2002, at Danmark eksempelvis kunne koncentrere sig om at bygge et par bataljoner, der specialiserede sig i kamp i bebygget område, eller måske et par marineinfanteribataljoner.

Det ses ikke som et problem af fortalernes for en sådan specialisering, at den forudsætter,

- at man kender fremtiden og dens behov (de er altid lig behovet i de seneste 3-5 år),
- at landet accepterer, at det i afgørende grad bliver afhængigt af udenlandske uddannelses-, andre støtte- og stabelementer og

- at man reelt logisk forudsætter, at landet altid vil stille disse styrker til rådighed for en eller flere overnationale myndigheder, dvs. i dramatisk grad forhåndsafgiver suveræniteten.

At man i et sådant valg – i sin reneste form - vil mindske mulighederne for at løse de væbnede styrkers nationale fredstidsopgaver (fra støtten til statsoverhovedet over militær støtte i katastrofesituationer til tilstedeværelsen på havet og i luften) kan også ses som væsentligt.

Den dominerende opfattelse i NATO-hovedkvarteret af landenes styrkebehov er reelt både naiv og arrogant. *Naiv* ved at forudsætte at de mindre lande i alliancen reelt vil opgive deres suveræne ret til selv at bestemme, i hvilke situationer de vil levere styrker til fællesskabet (og i denne situation kan man efter det sidste par måneder med god grund spørge, hvilket fællesskab?). Opfattelsen er *arrogant* ved at forudsætte, at fremtiden vil være en direkte fremskrivning af udviklingen fra 1999 til 2003, hvor Irak-krisen begyndte at skabe forvirring.

Irak-krisen demonstrerede, at NATO-samarbejdet (og det spæde militære samarbejde i EU) har ændret karakter. Uanset, om der i fremtiden er tale om en militær trussel mod et medlemsland eller om operationer udenfor alliancens område, kan man ikke længere regne med, at der opnås enighed. Det er sandsynligt, at nogle medlemslande, der har personel i alliancens multinationale stabe og som deltager i multinationale enheder, vil være uenige og derfor ikke deltager. Sandsynligvis skal vi i fremtiden se alliancen som en ramme for politisk og praktisk militært samarbejde mellem lande, der har nogenlunde samme holdning til et konkret problem eller som er generelt enige om betydningen af fortsatte tætte transatlantiske forbindelser (som nu Storbritannien, Polen, Danmark og de baltiske lande).

Mod fremtiden

"It is not surprising that there has often been a high proportion of failures among senior commanders at the beginning of any war. These unfortunate men may either take too long to adjust themselves to reality, through a lack of hard preliminary thinking about what war would really be like; or they may have had their minds so far shaped by a lifetime of pure administration that they have ceased for all practical purpose to be soldiers. The advantage enjoyed by sailors in this respect is a very marked one; for nobody commanding a vessel at sea, whether battleship or dinghy, is ever wholly at peace". Fra Michael Howard: "The use and abuse of military history" i *R.U.S.I. Journal 1962*.

Både NATO-bureaukraternes ønsker og erfaringerne med de danske politikeres ønsker gennem de sidste 10 år understreger, at landets væbnede styrker - med kun dage til ugers varsel - skal være i stand til at deltage i *internationale operationer*. Disse operationer kan finde sted under ekstremt forskellige klimatiske og terrænmæssige forhold – bjerge, ørken og jungle kan ikke længere udelukkes – og i situationer, der varierer fra klassiske fredsbevarende operationer til direkte kampindsats, som tilfældet var under vor kampvognseskadrons indsats i forsvaret af Tuzla og ved flyvevåbnets samt jæger- og frømandskorpsenes indsats under den fortsatte krig i Afghanistan.

Den manglende mulighed for at forudse, hvilke styrker, der er brug for, og hvad de danske politikere vælger at sende, gør, at der er et klart behov for en meget høj grad af alsidig professionalisme og strukturel fleksibilitet i styrkerne.

Behovet for at kunne styre udgifterne ved udsendelse gør, at personellens kontrakter skal indrettes, så ekstraudgifter ved udsendelse mindskes mest muligt. Det har endvidere været et politisk ønske, at styrkernes struktur og bemanning skal sikre en betydelig udholdenhed i missionsområdet. Der skal være mulighed for at kunne afløse den udsendte styrke uden at skulle foretage sig noget politisk ekstraordinært.

Det er et fællestræk ved alle de hidtidige internationale operationer, at det internationale samfund kontrollerer havene. Der kan være problemer med miner ved missionsområdets kyster og

måske en mindre trussel fra missilbåde og kystforsvar, men egen side dominerer forbindelseslinierne til søs.

Nogenlunde det samme gør sig gældende med hensyn til situationen i luften. Modstanderen råder måske over intakte luftværnsenheder, som indledningsvis medfører en vis risiko, men generelt kan luftoperationer gennemføres frit. Den grundlæggende situation til søs og i luften gør, at operationerne i disse to miljøer under forudseelige internationale operationer i altovervejende grad kan koncentrere sig om den indirekte og direkte støtte til indsatsen til lands.

Det forhold, at vi ikke kender fremtiden, gør, at det må siges at være sund fornuft at bevare enhedstyper, der måske ikke er de mest nødvendige i forudseelige internationale operationer, men som må ses som et afgørende og effektivt element i en genetablering af styrker i den nationale forsvar eller til indsats i det europæiske nærområde. Hvis man fuldstændig opgiver en kapacitet, tager det under normale vilkår 15-20 år at genskabe den. Så der kan argumenteres for, at man bevarer kapaciteter – på et minimalt styrkeniveau – som det ikke logisk kan udelukkes, at vi får brug for i fremtiden.

At bevare en forholdsvis "bred" styrkeprofil kan også være afgørende for de væbnede styrkers anvendelses- og udviklingsmuligheder. En hærofficer, der mangler praktisk erfaring fra samvirket mellem våbenarter i en brigaderamme er uanvendelig som stabsofficer, uanset om hans opgave er at bidrage til strukturplanlægning eller at planlægge og lede uddannelse samt operationer.

Danmark er ikke et af de mest sandsynlige mål for international terror, men ved at fastholde et robust samarbejde med lande som USA og Storbritannien, kan det langt fra udelukkes, at vi enten selv bliver ramt, eller at der gennemføres terrorhandlinger på dansk jord mod britiske eller amerikanske interesser. Terrorhandlinger kan ramme uden varsel, og indsatsen for at afhjælpe katastrofen eller etablering af stærkt øget bevogtning kan meget let gå langt ud over, hvad politi og beredskabsmyndigheder er indrettet til at håndtere.

Vort land trues i modsætning til andre ikke regelmæssigt af naturkatastrofer som jordskælv. Befolkningens sammensætning og temperament har i over 100 år gjort det unødvendigt at opretholde paramilitære politistyrker til opbakning af det normale danske politi. Derfor er det både logisk og økonomisk attraktivt at udnytte *forsvarets pulje af frivillige og mobilisable* elementer til at støtte det civile samfund i nødsituationer (som det allerede nu sker ved snebelastning, stormflodsberedskabet, is i farvandene, sørednings-tjenesten og miljøberedskabet).

Listen over enhedstyper, som de danske politikere i det sidste årti har ønsket at stille til rådighed for internationale operationer er meget lang.

Fra *hæren* brigade- og bataljonsstabskompagnier, panserinfanterikompagnier, kampvognseskadroner, lette opklaringseskadroner, ingeniørenheder og Jægerkorpset. På grund af friskningen via værnepligt til reaktionsstyrkekontrakter samt antallet af kampvognseskadroner har det været muligt at sikre de fleste af disse enheders udholdenhed i missionsområder.

Ingeniørenhederne, de lette opklaringsenheder og infanterienhederne har modtaget ny udrustning, der har gjort det muligt for dem at løse deres opgaver bedre (minerydningsmateriel og pansrede hjulkøretøjer). Artilleriet har ikke haft enheder deployeret, idet USA leverede ildstøtten til vore enheder i IFOR/SFOR i Bosnien.

Det nye reaktionsstyrke-felthospital er på grund af typen af bemanning meget kostbart at udsende og reelt umuligt at holde ude. Generelt gør bemanningen af hærens andre logistikenheder det vanskeligt eller umuligt at udsende andet end mindre elementer.

Jægerkorpsets begrænsede størrelse og det forhold, at hæren ikke råder over første classes infanterienheder gjorde det umuligt at opretholde en længere tilstedeværelse i Afghanistan.

Operationerne har været en hård belastning for kadrepersonellet i kampstøtteenhederne (telegraf- og ingeniørregimenterne).

En organisation af hæren, der tager direkte udgangspunkt i disse erfaringer, og hvor man fjerner alt fra hærens struktur, der ikke er relevant i "hjemlandsbeskyttelsen", bør tage udgangspunkt i erfaringerne fra den Danske Internationale Brigade og dennes karakter som "værktøjskasse". Næsten alle personel- og økonomiske ressourcer skulle koncentreres om at

vedligeholde og forstærke mulighederne for at kunne udsende, støtte og opretholde afbalancerede reaktionsstyrker.

For *flådens* vedkommende har korvetterne, undervandsbådene og Frømandskorpset været indsat. Fartøjernes opgave har været monitoring og kontrol af søtrafikken til støtte for sanktioner og blokadeoperationer. I modsætning til hæren, der normalt ikke har operationer i dansk område i fredstid, har søværnet til stadighed samtidig skulle opretholde beredskab og gennemføre operationer i syddanske, færøske og grønlandske farvande.

Det er åbenlyst, at flådens hidtidige specialisering i operationer i Østersø og Nordsø har skabt vanskeligheder og begrænsninger i flådens mulighed for at deltage i de internationale operationer. Forholdene er trange ombord på både korvetter og undervandsbåde, der ikke er bygget til lange patruljer i subtropiske eller tropiske farvande. En meget stor del af værnets fartøjer var for små eller for lidt sødygtige til at deployere til oversøiske opgaver. Man rådede ikke selv over skibsbaseret logistik. De landbaserede sømålsbatterier havde ikke en rolle i den nye situation.

For *flyvevåbnets* vedkommende har C-130 transportfly konstant været indsat og F-16 enheder har været indsat som jagerfly og senest også som jagerbombefly. De udsendte enheder har været ledsaget af logistik- og forbindelseselementer. Herudover har helikoptere fra hærens flyvetjeneste været indsat i Makedonien. Det har krævet en målrettet indsats for flyvevåbnet, der hidtil kun forberedte operationer fra de faste eller deployeringspladser i Danmark, at nå hertil. Dette også fordi personellens aldersprofil ikke svarer til behovet.

Da de hidtidige internationale operationer har fundet sted under entydigt allieret luftherredømme, og da Danmark ikke råder moderne luftværnsmissilenheder, der også har virkning mod ballistiske missiler, har der ikke været bud efter denne del af værnet.

Disse indledende betragtninger leder til et konkret forslag til, hvordan de væbnede styrker skal indrettes i de kommende år. Dette forslag vil lægge klar vægt på landstyrkerne. Den afgørende årsag er, at det er her, at de største behov for reformer findes. Behandlingen af landstyrkerne i denne artikel kan imidlertid danne den logiske ramme for andres detaljbehandling af de andre to værn. Artiklen vil dog behandle flåden og flyvevåbnet i et omfang, så der er etableret en basis for den efterfølgende behandling af de værnfælles strukturer.

Landstyrkernes fremtidige reaktionsstyrke

Hærens (eller efter den her forudsatte integration af Hjemmeværnets personel i de respektive værn – *Landstyrkernes*) nuværende primære enhed, Danske Division, er ikke egnet som et bidrag i denne situation. Dens materiel er af middelmådig standard, det er tungt, den har kun en svag kadre og er i øvrigt baseret på mobilisering af hjemsendt personel af ujævn alder og kvalitet, og divisionens og brigadernes øvelses- og aktivitetsniveau har i en meget lang årrække ikke kunnet sikre kvalitet i kamp. Det vil kræve en fuld mobilisering, et par måneders intensiv og realistisk øvelsesvirksomhed samt en afløsning af en meget stor del af kadrer og mandskab at gøre divisionen klar til indsættelse i en type operationer, der må siges at være irrelevante i mindst det næste årti. Det samme gælder for de supplerende bidrag til det Tysk-Polsk-Danske Armékorps i Szczecin (Stettin), det såkaldte Multinational Corps Northeast (MNC NE) og i endnu højere grad for resterende kampgrupper.

Danmark bør tage initiativ til forhandlinger om at redefinere dette korpshovedkvarter til at være et relativt lille hovedkvarter, let at deployere, en organisation, der med supplement fra andre lande, kunne lede en mindre selvstændig international operation som den nuværende styrke ved Kabul. Man skulle gennem en modulær organisation af stabens elementer også tage højde for, at et af de i korpset deltagende lande kunne beslutte ikke at deltage i en given operation. Tysklands og Belgiens politik i NATO under Irak-krisen understreger nødvendigheden af strukturel fleksibilitet.

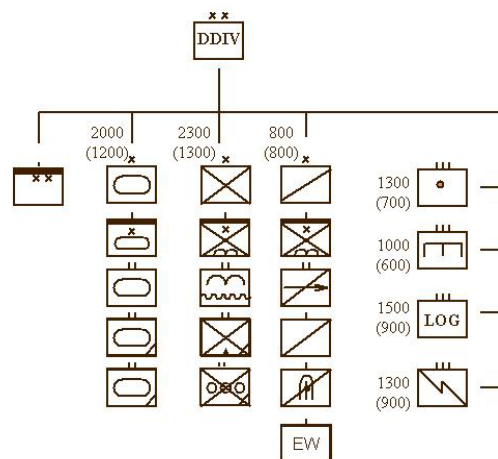
Et alternativ er at søge det danske landmilitære reaktionsstyrkebidrag knyttet til et reaktionskorps som det britisk-ledede Allied Command Europe Rapid Reaction Corps (ARRC).

Danske Division nedlægges som panserinfanteridivision, men bevaret i fundamental ny, reduceret form, organiseret efter det "værktøjskasseprincip" som den Danske Internationale Brigade (DIB) i dag reelt virker efter. Den nye organisation bør dog gøres mere afbalanceret ved en procentvis kraftig forøgelse af de hidtil for svage kampstøtte- og logistiske støtteenheder. Der er tre primære årsager til, at "divisionen" bevares:

- *For det første*, fordi det er nødvendigt for at sikre en myndighed, der kan lede den nødvendige kraftigt intensiverede uddannelses- og øvelsesvirksomhed af brigadestabene og brigaderne. En brigadestab kan ikke uddanne sig selv effektivt.
- *For det andet* fordi et hovedkvarter på dette niveau er nødvendigt, hvis Danmark skal have mulighed for at overtage ledelsen af en "sektor" en periode under en lidt mere krævende operation.
- *For det tredje*, fordi udholdenhed under operationer gør det nødvendigt, at man ikke løber tør for kvalificerede føringsenheder efter 6 måneder. Blot at bevare DIB med sit ene brigadehovedkvarter, som foreslået fra politisk side, gør at man derefter skal overgå til uhensigtsmæssige ad hoc føringsstrukturer, der giver øget risiko for fejltagelser og tab af menneskeliv. At koncentrere sig om én stående brigade vil heller ikke kunne levere den samme fleksibilitet, udholdenhed i missionsområder og brede professionalisme, som en større, mere blandet divisions-"værktøjskasse".

Divisionen vil, selvom den i givet fald godt kunne operere samlet, primært skulle ses som en puljeorganisation, hvorfra der kan udtages passende skræddersyede kombinationer af kampenheder og støtteenheder.

I modsætning til den nuværende hær, der skal opstille fire pansrede brigader og et stort antal andre enheder, vil ressourcerne i den her forudsatte landmilitære reaktionsstyrke kunne anvendes fokuseret. Antallet af pansrede kampbataljoner kan således reduceres fra 14 – inklusive opklaringsbataljonerne - til 3, og mængden af artillerienheder kan reduceres tilsvarende, da dette alligevel vil give nok "værktøj" af disse typer i divisionen. Derimod tages der højde for det nu udækkede behov for højt kvalificeret let infanteri, der kan give de væbnede styrker rådighed over enheder, der kan supplere og afløse specialstyrkerne samt danne et forstærket grundlag for rekruttering til disse.

Langt hovedparten af alt fastansat militært personel i landstyrkerne skal gøre tjeneste ved i divisionen (i modsætning til hvad nu er tilfældet i DIB). Den del, der er til rådighed for daglige aktiviteter og udsendelse, er på 6.400 (heraf 800 officerer og 5.600 stampersonel, det sidste svarende til hærens nuværende stampersonels samlede tal). Tallet omfatter også i en vis

udstrækning hærens nuværende våbenarts-skolestruktur, der herefter placeres i direkte støtte af reaktionsstyrker. Men tallet omfatter ikke garnisonernes støttestruktur eller bidrag til den landmilitære hjemlandsbeskyttelse eller støtten til Kongehuset.

Både den fulde styrke på 10.000 og den rådige styrke på 6.400 er fordelt ligeligt på kamp- og støtteenheder. 6.400 svarer reelt til selvstændig brigadegruppens styrke, men den valgte organisation medfører, at politikerne har et langt større spektrum af muligheder, end en homogen brigade ville give. Reservedelen, ca. 3800, er på forskellige typer af kontrakt-dækket uddannelse eller beredskabskontrakter. Tallet på stampersonellet er valgt på grundlag af erfaringerne med de nuværende kontrakttyper.

En således koncentreret anvendelse af landstyrkernes ressourcer vurderes at betyde, at en "skræddersyet" task-force på op til totalt 2500 kan deployere med 14 dages varsel og derefter vedligeholde dette niveau 1½ år. De skal kunne danne "ramme" om en multinational styrke af brigadestørrelse. En større styrke kan sendes ud med 30 dages varsel, men uden mulighed for, at niveauet kan vedligeholdes.

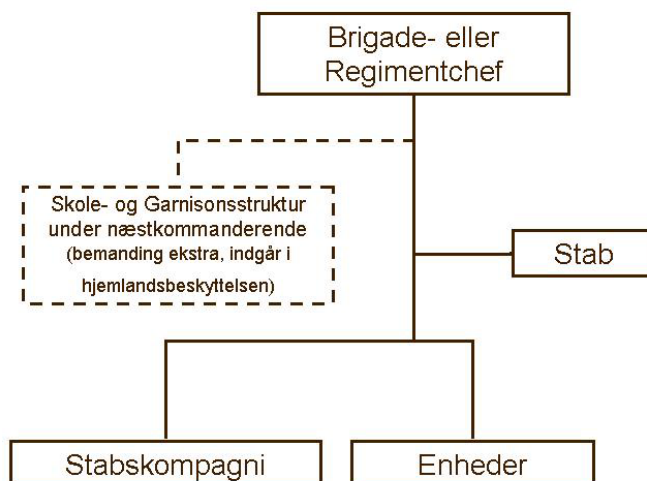
Det er klart, at en sådan fokuseret koncentration om en landmilitær reaktionsstyrke vil kræve en totalt ændret anvendelse af personellet, og herunder ikke mindst stampersonelnormerne. Det kan virke helt urealistisk at stræbe efter en så betydelig klargjort styrke, når vi i en årrække har haft vanskeligt ved at udsende og friske først 1.500 og senere 1.000 soldater, selvom en betydelig del af de, der sendtes, kom direkte fra afsluttet værnepligtsuddannelse, hvilket ikke er tilfældet her. Det skyldes, at vi har været vant til en helt ufokuseret anvendelse af personellet. Man skulle jo også uddanne og administrere krigsstyrken, hvilket bandt en meget stor del, så den ikke var til rådighed for udsendelse. I denne skitsestruktur skal enhver norm, der ikke anvendes i reaktionsstyrken, begrundes. Det, der ikke kan leve op til dette krav, skæres bort. Værnepligtige, der har tegnet stampersonel- eller beredskabskontrakter efter 3 måneders grundlæggende uddannelse, gennemfører uddannelsen ved de kun delvis bemandede dele af brigader/regimenter.

Ud over de dele af divisionen, der er til rådighed for udsendelse, vurderes behovet for personelnormer til at være ca. 2.300 (ca. 1000 under uddannelse under en stampersonel- eller reservekontrakt, ca. 800 civile og ikke-reaktionsstyrkepersonel i brigaders/regimenters skoler og garnisoner, samt ca. 500 fraværende på kontrakt-dækket civil uddannelse (hvor de kun indgår i reaktionsstyrkens reserve)). Dvs. at divisionen som helhed beslaglægger 8.700 af de væbnede styrkers personelnormer.

Der etableres et omfattende udvekslingsprogram mellem divisionens enheder og enheder i udlandet – med det klare formål at samle ideer til udvikling og forbedringer på alle områder. Programmet kan gennemføres med såvel allierede som med andre, hvor sproget ikke er en hindring. Uddannelsen af divisionens underlagte stabe sker bl.a. gennem CPX og krigsspil i og udenfor Danmark, herunder i krævende terræn i udlandet – tilpasset pågældende brigades missionsprofil. Divisionen er ansvarlig for koordination af brigadernes uddannelsesaktiviteter indbyrdes og i forhold til støttevåbenarterne.

Brigaderne og regimenterne er hver samlet i én garnison, hvor al uddannelse indenfor dette våbenspeciale finder sted, herunder både føreruddannelser for officerer og sergenter samt tekniske uddannelser knyttet snævert til våbnet.

Det er et meget væsentligt formål med denne samling af al praktisk viden indenfor våbnet i én garnison at skabe et frugtbar miljø for professionel diskussion og udvikling. Det er en central pligt for både brigade-/regimentschefen at lede og fremme denne debat.

De tre brigadestabe og stabskompagnier er tilpasset grundlæggende forskelligt materiel og opgaver. I den forstand svarer de mere til flådens eskadrer end de hidtidige brigader. De er dog – i modsætning til regimenterne – organiseret til at kunne føre en troppeenhed, sammensat fra divisionens pulje af enheder til at løse en given opgave. Denne mulighed øves intensivt.

Brigade- og regimentstabe er overfor divisionen ansvarlig for doktrinudvikling indenfor egne enhedstyper, regimenterne dog kun i snæver teknisk forstand. Samvirkedoktriner er et brigadeansvar.

Panserbrigaden med stabskompagni uddanner og fører tre panserbataljoner med kampvogne og infanterikampkøretøjer, hvoraf to er tunge, udrustede med moderne kampvogne og infanterikampkøretøjer, og den tredje er let, udrustet med en familie af moderne hjulkampkøretøjer (amfibiske, transportable i middeltunge transportfly som C-130).

Brigaden leder samvirkeuddannelsen med divisionens øvrige pansrede enheder. Bortset fra det selvkørende, pansrede artilleri, er pansret kampstøttmateriel (som f.eks. brokampvogne) placeret i denne brigades garnison. Brigaden har ansvaret for at følge og udvikle taktik og metoder for indsættelse i centraleuropæisk terræn samt ørken. Den samvirker, som nu DIB, med 1. Britiske Panserdivision.

Brigadens fulde reaktionsstyrkebemanning er 2000, heraf er 1200 officerer og stampersonel altid tilstede, under uddannelse og øvelse eller udsendt. Hver bataljon er på ca. 600, brigadestabskompagniet på ca. 200.

Brigadestabskompagniet, 1 bataljon og bl.a. kampvognseskadroner/ panservognseskadroner i de to andre bataljoner er fuldt opstillede i fredsstyrken (200 i hver bataljon). Personel på midlertidigt fravær (f.eks. under kontraktbetalt civil uddannelse) indgår ikke i dette tal, hvis der er tale om fravær af en længde og karakter, så de ikke umiddelbart kan udsendes. Så indgår de i tallet for reservepersonel og forvaltes som sådan. Alt andet ville være at fortsætte de tidligere, særdeles utilfredsstillende, uddannelsesvilkår.

Dele af kadren til de to kun delvis bemandede bataljoner anvendes som instruktører i brigadens uddannelsesenheder og på skolen. De indgår dog ikke i skolens grundlæggende, bemanning.

Hvis Danmark lader sig inspirere af nogle de "førende" lande, må al fører- og nøglepersonel, inklusive chefen, gennemgå – eller få opdateret – deres uddannelse som kampvognskommandør. Hovedformålet er at dette nøglepersonel, som tilsvarende nøglepersonel på en flyoperativ flyverstation, opnår detailforståelse for underførernes "arbejds miljø", og får et bedre grundlag for at lede udviklingen af taktik og procedurer.

Dette kan dog også ses som nødvendigt, fordi føring af en "kampvognstung" panserbrigade – i modsætningen til føringen af en panserinfanteribrigade - i nogle situationer under offensiv indsættelse må ske med en specielt indrettet kampvogn som kampstade i stedet for

fra et andet pansret føringskøretøj. Det skete eksempelvis i 7. britiske panserbrigade under 1991-Golfkrigen og sandsynligvis igen under i nogle faser under det nye angreb på Irak.

Sådanne krav om praktiske færdigheder hos en oberst og hans nærmeste hjælpere ses i dag i almindelighed ikke som afgørende nødvendige[#]. Det skyldes antageligt en utilstrækkelig forståelse for, at god taktik er bygget på en opdateret dybdeforståelse af eget materiels tekniske muligheder og mangler, underlagte, naboenheders og foresatte føreres styrke og svagheder, egen enheds uddannelsesniveau og sammenhæng, samt selvfølgelig på en realistisk opfattelse af modstanderens styrke og svaghed på samme områder. God taktik er ikke en ukritisk efterlevelse af det taktiske reglements vejledning.

Infanteribrigaden med stabskompagni uddanner og fører tre elite-infanteribataljoner, der opretholder hvert sit speciale, eksempelvis:

- I Bataljon: Luftmobile/amfibieoperationer i samarbejde med flåden.
- II Bataljon: Luftmobile/operationer i mindre krævende bjergterræn.
- III Bataljon: Indsættelse i byområder (bataljonen udrustet med pansrede hjulkøretøjer til opklaring og transport og samvirker jævnligt med elementer fra III Bataljon i panserbrigaden).

Brigaden leder samvirkeuddannelse med tilsvarende udrustede elementer fra divisionens kampstøtte- og logistiske enheder. Bataljonerne har tæt samarbejde med tilsvarende enheder fra andre lande (herunder det britiske og hollandske marineinfanteri for I. Bataljon og norske og polske enheder for II. Bataljon). Den er ansvarlig for udvikling af dansk forsvars ekspertise i alle typer operationer for "let" infanteri – uanset terræn og klima.

Brigadens fulde reaktionsstyrkebemanding er 2300, heraf er 1300 officerer og stampersonel altid tilstede. Brigadestabskompagniet er på ca. 200 og I. Bataljon på ca. 700 i fredsstyrken, de to andre bataljoners fredsstyrke er på ca. 200 hver, heraf dele af stabskompagniet og et infanterikompagni. Personel på midlertidigt fravær (f.eks. under kontraktbetalt civil uddannelse) indgår ikke i dette tal. Hvis der er tale om fravær af en længde og karakter, så de ikke umiddelbart kan udsendes, indgår de i tallet for reservepersonel og forvaltes som sådan. Dele af kadren til de to kun delvis bemandede bataljoner anvendes som instruktører i brigadens uddannelsesenheder og på skolen.

Brigaden må lægge afgørende vægt på alt personels aktive deltagelse i "ekstrem" sportsudøvelse, f. eks. krævende skisport, triatlon, faldskærmsspring, paragliding, sportsdykning, terræncykling, kampsport, bjergbestigning, osv. Dette gælder også alt førerpersonel. Dette fremmes gennem "adventure"-træning. For at støtte denne profil flyttes en således fokuseret afløser for Forsvarets Gymnastikskole til brigadens garnison og integreres i brigadens skole.

Brigadens bataljoner er den primære basis for rekruttering til de danske væbnede styrkers specialenheder, som de britiske faldskærmsbataljoner er det for Special Air Service.

Opklaringsbrigaden med stabskompagni uddanner og forbereder at lede indsættelsen af specialstyrker (herunder det forstærkede Jægerkorps og Frømandskorpset, hvis de to korps sammenlægges, som foreslået fra politisk side), nye højmobile lette hjulopklaringsenheder, samt elektronisk krigsførelse- og opklaringsdroneenheder.

Brigaden uddanner sine enheder til også at kunne samvirke operativt som en selvstændig enhed, ildstøttet fra langtrækkende artillerivåben eller fly og støttet logistisk af helikoptere eller transportfly. Nøglepersonellet skal således uddannes og udrustes til at lede direkte flystøtte til

[#] Det skal her gentages, at alt personel i divisionens reaktionsstyrkedel, inklusive cheferne for brigader og regimenter, forudsættes at være under 45 år gamle – når de afdækker stillingen. For at besætte en af disse stillinger skal en officer med demonstreret dynamik og kreativitet have virket som bataljons- henholdsvis afdelingschef i våbnets reaktionsstyrke. En entydigt succesrig tjeneste som brigade- eller regimentschef er en forudsætning for at blive divisionschef. En ligeledes entydig succesrig tjeneste som divisionschef er for en officer fra landstyrkerne en forudsætning for at kunne blive Chef for Forsvarets Operative Styrker. Kun med så hårde kriterier vil det være muligt at genskabe operativ ekspertise og respekten for denne i de danske landstyrker.

landstyrker.

Ved at etablere denne brigade og give den et stående stabskompagni opnår divisionen udholdenhed i missionsområder, idet man har mulighed for at skifte mellem tre føringsenheder, som det ville have nødvendigt, hvis Danmark havde accepteret udfordringen at lede en brigadesektor i Irak. Men dette valg fremmer også muligheden for at udvikle og prøve typer af indsættelser, hvor opklaringsmidler, ildstøtte og specialstyrker anvendes alene i løsningen af en operativ opgave.

Brigaden opretholder et tæt samarbejde med flyvevåbnet samt med tilsvarende enheder fra andre lande. Den er ansvarlig for udvikling af dansk forsvars ekspertise i specialstyrke og opklaringsoperationer – uanset klima og terræn. Alt personel, ca. 800, er altid til rådighed for udsendelse. Personel på længerevarende civile kurser er placeret i infanteribrigadens II eller III Bataljon.

Som i infanteribrigaden, der er placeret i en nabogarnison, lægges også ved opklaringsbrigaden vægt på alt personels aktive deltagelse i "ekstrem" sportsudøvelse, som f. eks. krævende skisport, triatlon, faldskærmsspring, paragliding, sportsdykning, kampsport, bjergbestigning, osv. Samtidig kræves for alt personel deltagelse i sprogundervisning i ikke-vesteuropæiske sprog samt studier af udvikling i mulige indsatsområder.

Artilleriregimentet er bl.a. opstillet med tre afdelinger: en pansret artilleriafdeling, en langtrækkende raketkasterafdeling, der senere evt. kan afløses af andre langtrækkende ildstøttemidler, samt en let, helikoptertransportabel ildstøtteafdeling. Det indeholder også specielle artillerimålopklaringsmidler, der som raketkasterafdelingen løbende samvirker med og uddannes af opklaringsbrigaden.

Regimentets totale reaktionsstyrke er på ca. 1300, heraf er 700 officerer og stampersonel altid tilstede. Regimentets lille stabsenhed, målopklaringsenheden, en del af afdelingernes stabsenheder og et batteri pr. afdeling er fuldt opstillede i fredsstyrken. Personel på midlertidigt fravær (f.eks. under kontraktbetalt civil uddannelse) indgår ikke i dette tal, hvis der er tale om fravær af en længde og karakter, så de ikke umiddelbart kan udsendes. Så indgår de i tallet for reservepersonel og forvaltes som sådan. Dele af afdelingernes kadre anvendes som instruktører i regimentets uddannelsesenheder og på skolen. Regimentet er ansvarligt for udvikling af dansk forsvars ekspertise i ildstøtte – uanset klima og terræn.

Ingeniørregimentet er modulært sammensat. Dette gør, at man i givet fald også kan formere en ingeniørenhed, der passer i korpsramme, selvom dette ikke er det væsentligste mål i sammensætningen af modulerne. Vægt på nye typer ingeniørmateriel m.h.p. at spare personel. Indeholder elementer til ammunitions- og minerydning, konstruktionstjeneste, og ingeniørstøtte til panser- og infanteribrigaderne.

Regimentets totale reaktionsstyrke er på ca. 1000, heraf er 600 officerer og stampersonel altid tilstede. Regimentets lille stabskompagni og dele af de forskellige moduler er fuldt opstillede i fredsstyrken. Personel på midlertidigt fravær (f.eks. under kontraktbetalt civil uddannelse) indgår ikke i dette tal, hvis der er tale om fravær af en længde og karakter, så de ikke umiddelbart kan udsendes. Så indgår de i tallet for reservepersonel og forvaltes som sådan. Dele af afdelingernes kadre anvendes som instruktører i regimentets uddannelsesenheder og på skolen. Regimentet er ansvarligt for udvikling af dansk forsvars ekspertise i ingeniørtjeneste – uanset klima og terræn.

Telegrafregimentet er modulært sammensat. Det indeholder således elementer, der efter omstændighederne kan anvendes i korpsramme til støtte af divisionen eller til fjernt deployerede dele af divisionen. Vægt på avanceret materiel m.h.p. at spare personel.

Regimentets totale reaktionsstyrke er på ca. 1300, inklusive divisionens føringsenhed (der i alt væsentligt er lig med regimentets stabsenheds fredsstyrke). Heraf er 900 officerer og stampersonel altid tilstede. Dele af de forskellige moduler er fuldt opstillede i fredsstyrken. Personel på midlertidigt fravær (f.eks. under kontraktbetalt civil uddannelse) indgår ikke i dette tal, hvis der er tale om fravær af en længde og karakter, så de ikke umiddelbart kan udsendes. Så indgår de i tallet for reservepersonel og forvaltes som sådan. Dele af afdelingernes kadre

anvendes som instruktører i regimentets uddannelsesenheder og på skolen. Regimentet er ansvarligt for udvikling af dansk forsvars ekspertise i signaltjeneste – uanset klima og terræn.

Logistikregimentet er ligeledes modulært sammensat. Det skal med organisationen både være muligt at støtte højintensive operationer med hele divisionens styrke i Europa, eventuelt i korpsramme, og lavintensive operationer med en dansk ledet, multinational brigadegruppe udenfor Europa. I begge tilfælde skal regimentet, med støtte fra flådens og flyvevåbnets logistiske ekspertise, kunne anvende sø-, evt. flod- og luft- og helikoptertransport. Der lægges vægt på investeringer i nyt logistisk materiel m.h.p. at spare personel. Regimentet indeholder et felthospital, det nuværende DIB-hospital, med en bemanning, der tillader umiddelbar udsendelse af en væsentlig del.

Regimentets totale reaktionsstyrke er på ca. 1500. Heraf er 900 officerer og stampersonel altid tilstede. Regimentets lille stabskompagni og dele af de forskellige moduler er fuldt opstillede i fredsstyrken. Personel på midlertidigt fravær (f.eks. under kontraktbetalt civil uddannelse) indgår ikke i dette tal, hvis der er tale om fravær af en længde og karakter, så de ikke umiddelbart kan udsendes. Så indgår de i tallet for reservepersonel og forvaltes som sådan. Dele af afdelingernes kadre anvendes som instruktører i regimentets uddannelsesenheder og på skolen. Regimentet er ansvarligt for udvikling af dansk forsvars ekspertise i hærlogistik – uanset klima og terræn.

Med så dybe yderligere reduktioner kan det forekomme formålsløst at forsøge at bevare *kamptropregimenters navne*. Hvis man alligevel skulle vælge dette, kunne man vælge at lade brigadernes bataljoner overtage den traditionsbærende rolle, eksempelvis Jydske Dragon-, Bornholmske Dragon- og Gardehusarbataljon ved panserbrigaden og Den Kongelige Livgarde-, Marine-, og Prinsens Livregiment-bataljonen ved infanteribrigaden.

Flåden

Den detaljerede analyse, som den landmilitære reaktionsstyrke har fået i dette skrift, finder forfatteren det ikke korrekt eller muligt at udsætte flådens eller flyvevåbnets enheder for. Det er der andre, der bør gøre. Her kun generelle bemærkninger.

På mange måder, herunder strukturplaner, er *flådens* udvikling på et hensigtsmæssige spor. Den er på vej væk fra sin tidligere "specialisering" i maritime operationer i Østersøen. Med bygningen af de fleksible støtteskibe og en videreudvikling af den Taktiske Stab opnår værnet en evne til fleksibelt at deltage i – og lede mindre – maritime operationer på samme måde, som den landmilitære reaktionsstyrke ville få efter en etablering af den ovenfor skitserede reaktionsdivision. En gruppering af støtteskibene med patruljeskibene, plus de nye transporthelikoptere og enheder til indsats på land, vil kunne give mulighed for med kort varsel at bidrage med et betydeligt taktisk integreret værnsfælles element til et bredt spektrum af internationale operationer, fra humanitær- eller evakueringsindsats til bidrag til interventionsoperationer. Fartøjernes grundlæggende fleksible konstruktion skaber et meget stort antal muligheder – hvis disse til stadighed øves.

Både de fleksible støtteskibe og patruljeskibene giver stærkt forbedrede muligheder for at levere danske bidrag til de embargo-operationer, som korvetterne hidtil har deltaget i.

Det forhold, at værnet allerede nu næsten helt er gået over til stampersonel i sin bemanning, gør situationen her lettere end i landstyrkerne.

Som i landstyrkerne er der mulighed for yderligere geografisk samling af værnet – til to steder i landet, heraf kun en enkelt hovedbase – for derigennem at fremme den videre udvikling af et professionelt miljø, og spare udgifter til støttestruktur og -personel.

Værnet bevarer med den fleksible Flyvefisken-klasse evnen til at operere i de danske farvande, herunder til at gennemføre sømineoperationer.

Den kritik, der fra forskellig side rettes mod undervandsbådsvåbnet, virker uforståelig. Selvfølgelig kan man komme i en situation, hvor der ikke findes økonomisk mulighed for at

opretholde denne enhedstype. Der er imidlertid ikke tvivl om, at det er i dansk interesse at bevare national undervandsbådseksptise på alle områder, såvel operationer, logistik som uddannelse. Det er let at miste, men meget tidskrævende at retablere. Undervandsbådsvåbnet er særdeles velegnet under alle typer operationer i de europæiske farvande, og den planlagte type, der er større end vore normale kystundervandsbåde, skaber denne bredere anvendelighed. Hvis dette kan ske i et multinationalt samarbejde, hvor man opretholder fælles uddannelses- og logistiske strukturer og sparer ressourcer, er dette ønskeligt. Karakteren af verden i dag gør, at der ikke er noget afgørende i vejen for et tæt samarbejde med Sverige, der vil anvende samme type.

Den kritik, som NATO angiveligt har rettet mod en fortsat dansk prioritering af et "konventionelt" ubådsvåben er ikke særlig logisk. Her er der tale om, at landet kan komme til at bidrage med en frontteknologisk kapacitet, som meget få andre lande kan tilbyde. En moderne udholdende undervandsbåd som en Viking-klasse, har en profil, der ikke genfindes hos vore allierede. Den kan som således give et unikt bidrag, og ikke kun til kystnære operationer.

Flyvevåbnet

*Flyvevåbnet*s tilpasning til reaktionsstyrkeopgaverne kan føres betydeligt videre end nu. Det indebærer, som i landstyrkerne, en fundamental ændring af stampersonellets profil, herunder en dramatisk og hurtig foryngelse. De aldersgrænser, der gælder for landstyrkernes reaktionsstyrkeelementer, gælder nu også i flyvevåbnet.

Man anvender betydelige ressourcer for at opretholde betydeligt flere myndigheder end nødvendigt. Der ses ikke at være behov for at opretholde mere end én operativ hovedbase. At samle alt her ville både give betydelige besparelser og grundlaget for et bedre professionelt udviklingsmiljø.

Som i de to andre værn bør den mobile føringsenhed og mobile logistik gives fast struktur (men ikke sikringselementer eller ingeniørelementer, de kan udsendes af landstyrkerne). Den skal ikke dimensioneres til selvstændigt at lede mere krævende flyoperationer. Under sådanne vil den skulle supplere allierede stabe. Men den skal eksempelvis kunne lede helikopteroperationer til støtte for en mindre danskledet operation. Når den mobile radar ankommer, bør den ikke fast opstilles efter traditionel dansk flyvevåbentradition, hvor semi-mobile enheder blev stationære, og mobile blev semi-mobile. Den skal stadig bemannes og øves som mobil enhed.

Luftværnsmissileksptisen bevares, men i et element, der både indeholder hærens nuværende lette luftværnsenheder og et lille antal helt moderne mellemdistance våbensystemer, der som de sidst udviklede udgaver af Patriot-missilet har en grundlæggende anti-missil kapacitet. Disse samplaceres med flyvevåbnet's øvrige enheder og uddannes samme af værnet, men vil med samme sandsynlighed kunne udsendes til luftforsvar af en hærenhed eller en havn som af en flyveplads. Dette samarbejde skal til stadighed øves.

Hvis der bliver mulighed for dette, gennemføres der en fortsat udvikling af de væbnede styrkers flytransportkapacitet, og samarbejdsmetoderne mellem værnene med anvendelse af hele den samlede helikopterkapacitet testes og udvikles konstant.

Det skal undgås, at de nye transporthelikoptere blot behandles af flyvevåbnet som en rigelig erstatning af redningshelikopterne. Transporthelikopterne skal først og fremmest ses som en ressource for landstyrkerne og flåden. Det er disse to værn, der skal tage stilling til en eventuel situationsbestemt bevæbning og anden udrustning af helikopterne så de bedst muligt kan virke under landstyrkernes luftmobile indsættelse henholdsvis fra flådens fartøjer.

Der skal iværksættes et arbejde med at vurdere det fremtidige behov for bevæbnede helikoptere til landstyrkerne og flåden. Den nuværende arv af materiel passer ikke nødvendigvis til fremtidens behov.

Den næste generations af kampfly i flyvevåbnet (forudsættes at være Joint Strike Fighter), skal i princippet opretholdes på samme moderniseringsniveau som samme fly i det amerikanske flyvevåben. Dette betyder, at antallet af fly må reduceres betydeligt, så dette bliver økonomisk realistisk.

De samme meget absolutte krav gælder kampflyenhedernes uddannelsesniveau og kampberedskab. Uddannelsesniveaue kan kun fastholdes gennem et sådant niveau gennem et intensivt øvelsesprogram sammen med amerikanske og andre enheder i udlandet. Niveauet kræver også, at man kan fastholde et betydeligt antal af meget rutinerede piloter, noget der bliver umuligt, hvis antallet af piloter reduceres sammen med antallet af fly. Et "sug" fra den civile luftfart kan så totalt ødelægge enhederne. Dette problem kan kun løses med en kombination af tiltag.

Et første skridt er at øge pilotraten til 2½-3 pr. fly. Dette øgede antal piloter er også nødvendigt for at have tilstrækkelig mange til at kunne vedligeholde værnets deltagelse i længerevarende internationale operationer. Det bliver nødvendigt at fastholde et betydeligt antal piloter på reservekontrakter ved at gøre disse kontrakter både attraktive for piloten og hans selskab. En vej er også at integrere rutinerede piloter fra andre europæiske NATO-lande på fast udveksling. Det ville f.eks. kunne være attraktivt for polske flyvevåbenofficerer, men udvekslingsaftaler med Storbritannien og USA vil også være nødvendigt for at kunne inspirere og fastholde af en høj kvalitet i enhederne.

Hjemlandsbeskyttelsen og andre opgaver på eget territorium

Ingen af de dele af de væbnede styrker, der tidligere havde opgaver i invasionsforsvaret, bevares i denne skitse. Kun, hvor en kapacitet må ses som afgørende for at kunne genskabe et forsvar af dansk område, kan dette retfærdiggøre, at denne type enhed bevares for at opretholde en ekspertise, der ellers ville være meget tids- og ressourcetrækkende at genskabe.

Dette vil sige, at de resterende opgaver, som der skal opretholdes struktur og beredskab til at løse, er følgende:

- Flådens og flyvevåbnets suverænitetshævdelse, redningsopgaver, miljøopgaver, osv.
- Flådens og flyvevåbnets opgaver på Færøerne og Grønland.
- Værnenes støtte til samfundet under ekstreme klimaforhold, herunder is- og sneberedskabet ved flåden og landstyrkerne, stormflodsberedskabet o.l.
- Værnenes støtte til Kongehuset

Hertil kommer de opgaver, som terrortruslen mod Danmark indebærer. En del af dette indebærer kun en forstærkning af eksisterende opgaveløsning, herunder først og fremmest flyvevåbnets jagerberedskab og flådens farvandsovervågning. På landjorden vil der være tale om behov for øget overvågnings- og bevogtningsstøtte til politiet, behov for en øget ammunitionsrydningskapacitet og et forstærket beredskab til støtte for samfundet ved angreb med masseødelæggelsesvåben.

Medens Hjemmeværnet som *organisation* ikke længere afspejler den nye situation, gør det forhold, at de væbnede styrkers professionelle elementer, og specielt landstyrkerne, må koncentrere sig om at forbedre evnen til international indsats, at det er en god idé at fortsætte med at have *frivillige elementer* i de væbnede styrker. Flere af de overfor nævnte opgaver kan løses rationelt med en indsats af frivillige eller med støtte fra frivillige elementer.

Marinehjemmeværnets nye fartøjsmateriel gør, at denne af Hjemmeværnet naturligt hører hjemme i flåden, idet dens indsats allerede finder sted i direkte støtte til dette værn.

Også i resten det landmilitære hjemmeværn findes elementer, der passer naturligt ind i de resterende opgaver i "Hjemlandsbeskyttelsen". Der kunne ske en justeret udrustning af den nuværende såkaldte "3.000-mandstyrkes" infanterikompagnier. Kompagnierne kunne, med en ændret udrustning og uddannelse, løse en væsentlig del af de nævnte opgaver på landjorden, på samme måde som marinehjemmeværnet gør det i farvandene. Dette kunne ske, hvis hvert

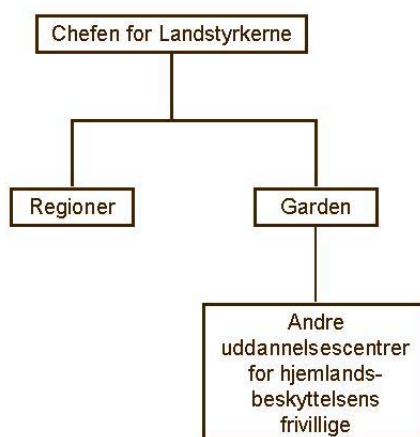
kompagni blev udrustet med en håndfuld pansrede bæltekøretøjer[#]. Hvert kompagni skulle også indeholde ammunitionstrydningshold, og være udrustet med moderne ABC-spore- og beskyttelsesmateriel, begge hold uddannet af Ingeniørregimentet.

Behovet for støttepersonel i stormflodsberedskabet fortsætter. De nuværende politikompagnier og virksomhedshjemmeværnsenheder vil også kunne gives roller i den nye situation, hvis politiet arbejdede aktivt for at fjerne de procedure-hindringer og måske lovgivningsmæssige problemer, der findes nu. Der vil så også være behov og mulighed for at kunne løse et antal andre bevogtnings- og overvågningsstøtteopgaver under anti-terrorberedskabet.

Det er imidlertid klart, at næsten alle opgaver på landjorden i hjemlandsbeskyttelsen vil være i direkte støtte af politiet, og hvor dette ikke er tilfældet, er de til støtte løsningen af andre opgaver i katastrofesituationer, hvor politiet har en central rolle.

Dette betyder, at der ikke længere er behov for afløsere af lokalforsvarsregionerne med andet end en forbindelses- og føringscelle, der samplaceres med den regionale politichef i direkte støtte af hans indsats. Dette igen stiller meget store krav til seriøsitet og disciplin hos landstyrkernes frivillige personel.

Landmilitære Hjemlandsbeskyttelses Produktionsorganisation

Den mest ressourcekrævende del af de væbnede styrkers støtte til Kongehuset er Den Kongelige Livgardes vagtkompagni og den til denne enhed knyttede støtteorganisation og infrastruktur. Derefter kommer Kongeskibet Dannebrog og Gardehusarregimentets hesteskadron.

Jo mindre de væbnede styrker er blevet, jo mere de bliver rettet mod international indsats, desto relativt mere krævende er opgaven at støtte Kongehuset, jo vanskeligere er det at gøre støtten, og specielt vagtkompagniets indsats, til en naturlig og integreret del af aktiviteterne.

De mange ressourcer og de mange anvendte værnepligtige mandår, der bliver anvendt, har imidlertid haft en serie af positive, afledte virkninger. Livgarden producerer gode, velmotiverede soldater, og en betydelig del af hærens officerskorps starter deres tjeneste ved dette regiment. Det er i de senere år lykkedes Livgarden at afbalancere behovet for at bemane vagtkompagniet med det varierede behov for uddannelsestid i de enheder, som uddannes. Vagtkompagniets synlige indsats gør sammen med Kongehusets popularitet, at de væbnede styrker via indsatsen opnår en betydelig ekstra goodwill i befolkningen.

I den nye situation vil det ikke være muligt at fortsætte som hidtil. De positive generelle virkninger af Livgardens indsats knytter sig til den positive holdning hos de værnepligtige, som her

[#] Pansret mandskabsvogn M113 passer ikke i den landmilitære reaktionsstyrke, og en håndfuld af de nyeste kunne anvendes i disse enheder, udrustet som sanitetskøretøjer – resten af denne type pansrede køretøjer udgår af de væbnede styrker, da de ikke passer med brigadernes profil.

uddannes og hjemsendes. Den hænger også sammen med muligheden for at bevare 12 måneders værnepligtstid ved regimentet, hvilket har gjort det muligt at afbalancere de forskellige, modsatrettede krav. Med de nuværende arbejdstids- og ferieregler ville blot selve vagtkompagniet skulle være på over 300 stampersonel, for at kunne klare både gennemsnitsstørrelsen og spidsbelastningen af "Blå Vagt", og denne styrke ville ikke kunne uddannes eller anvendes til andet under normale fredstidsforhold. En post bemandedt 24 timer stiller nu krav om 8 mand. Hertil kommer bemanning og andre udgifter på Gothersgade Kaserne, stampersonelbemanding og udgifter af Dannebrog samt stampersonelbemanding og andre udgifter af Gardehusarregimentets hesteskadron. Dette alt sammen uden den positive virkning, som opnås gennem Livgardens positive motivering og påvirkning af et stort antal unge gennem værnepligtstjenesten der.

Dette gør det indlysende, at en afskaffelse af værnepligten måtte lede til fundamental revurdering af de væbnede styrkers støtte til Kongehuset. Også en reduktion af uddannelsesetidens længde, som forudsat i denne skitse, vil stille krav om ændringer.

Her vælges at anvende regimentets styrke til at give den ansvar for al grundlæggende uddannelse af personel til landstyrkerne. Vagtkompagniet bemannes med personel, der efter den grundlæggende uddannelse tegner en speciel "Blå Vagt"-kontrakt, hvis elementer om arbejdstid sikrer, at størrelsen af kompagniet kan kontrolleres. Den kan følges af en rådighedskontrakt, der gør det muligt for kompagniet at trække på ekstra personel under spidsbelastninger. Regimentet integrerer hesteskadronen og benævnes "Garden".

Fra det nuværende hærhjemmевærn overtager Garden ansvaret for central uddannelse og opstilling af frivillige i hjemlandsbeskyttelsens landstyrker. Decentral uddannelse og opstilling af de frivillige overtages af et Garden underlagt mindre antal uddannelsecentre.

For at sikre et fortsat højt professionelt niveau for Gardens officerskorps på trods af den dræbende gentagne rekrutuddannelse, gør disse også tjeneste i Infanteribrigadens enheder.

Behovet for personelnormer til at opretholde denne struktur vurderes, for landstyrkernes vedkommende, at ligge i størrelsesordenen 1000 i Gardens faste bemanning, inklusive personel i Vagtkompagni og uddannelsescentre for frivillige. Hertil kommer 1000 årsværk for værnepligtige. Dvs. at det totale behov ligger på ca. 2.000 personelnormer.

Sammen med divisionens total bliver det samlede personeltal for landstyrkerne "produktion" 10.700. Hvis man lægger de nuværende tal for hæren sammen med 2/3 af hjemmевærnets nuværende personelnormer bliver tallet i størrelsesordenen 16.300.

Selv med bemanning af værnstaben, officersskole, kadetter og officer på længere varende kurser, bemanning af den landmilitære del af materielkommandoen og den landmilitære bemanning af værnstæller og udenlandske stabe giver forskellen på 5.600 normer meget betydelige muligheder for reduktioner. Det samme er sandsynligvis tilfældet for de andre to værn vedkommende.

Værnenes stampersonel samt værnepligten

Med 1973-forsvarsordningen besluttede man, at hæren skulle have en stående styrke på 8.500 mand med menigt stampersonel, stamsergenter og linieofficerer. Styrken skulle danne dækningsstyrkens kerne (de fem brigaders samt divisions- og korpstroppernes væsentligste elementer), en styrke på et meget højere beredskab og med bedre uddannelsesniveaue, end det have været muligt at opnå gennem den fortsatte uddannelse af værnepligtsenheder. Det viste sig ikke muligt at rekruttere det nødvendige antal konstabler, og mange af dem, som det lykkedes at få til at tegne kontrakt med til de relativt få, reducerede infanteri- og artillerienheder, der skulle bemannes med stampersonel, var af alt for dårlig kvalitet.

Erfaringerne fra 30 år siden gør det klart, hvor vanskeligt det vil blive at få succes nu, hvor det mislykkedes dengang. På den ene side kan man sige, at forsvarets omdømme dengang var meget ringere end nu. På den anden side var ungdomsårgangene fortsat meget større end nu. Dengang var den væsentligste vej til at tiltrække ansøgere kontakten til forsvaret under værnepligtsuddannelsen samt tilbuddet om optjeningen af betalt civil uddannelse, "CU" i løbet af

tjenesten. En vej til direkte rekruttering, som dengang lokkede mange af de gode unge mænd, som det lykkedes at få fat i, kom ind som 16-årige lige efter skolen. Det er en mulighed, der nu ikke længere eksisterer, og som slet ikke kan genskabes med henblik på anvendelse i reaktionsstyrkeopgaver. Det er efter Forsvarets erfaring dengang og senere meget usandsynligt, at det er muligt at rekruttere og fastholde en landmilitær reaktionsstyrke af en sådan størrelse, at den er afbalanceret og en fleksibel "værktøjskasse", og derefter stadig "friske" den med nyt personel, så presset fra internationale operationer ikke undergraver fastholdelse. Uden værnepligtskontakten til ungdommen er det med sikkerhed en fiktion.

Dette skal også ses i sammenhæng med, at aldersfordelingen af alt personel i en reaktionsstyrke – herunder stampersonnellets - må holdes inden for snævre rammer. I underafdelingerne hører personel over 35 år ikke hjemme. Et par enkelte personer på afdelings-/bataljonsniveau kan vel være tæt på 40 og i brigadens-/regiments reaktionsstyrke et par op mod 45 år. Men ældre personel hører simpelthen ikke hjemme her. Ingen person hører hjemme i reaktionsstyrkerne, der ikke kan opretholde niveau i fysisk træning og anvendelse af personligt våben som enkeltkæmper.

De grundlæggende typer kontrakter må være åremålskontrakter og 35-årskontrakter, begge med selvvalgt blanding af bonus og støttet uddannelse. En åremålskontrakt kan evt. følges af en reaktionsstyrkereservekontrakt, der kan udstrækkes til udgangen af det 35. år.

Kontrakter for nogle enkelte af sergentgruppen kan fortsat gå længere, men ikke for menigt stampersonel, og personel ældre end 35, 40 hhv. 45 hører ikke hjemme i myndighedernes reaktionsstyrkeelementer.

De senere års tendens med at give en stadig større del af stampersonellet kontrakt til 60 år er en ufokuseret anvendelse af Forsvarets ressourcer. Det bryder også med det grundlæggende princip, at alt Forsvarets personel i princippet er civilt, hvis det ikke er indlysende klart, at stillingen må besættes af en person med militær uddannelse og ansættelse. At anvende stampersonel som vagtpersonel eller chauffører i garnisoner er et sådant misbrug af normer. Civil ansættelse eller udlicitering er den naturlige løsning.

Under beskrivelsen af landstyrkernes reaktionsdivision indgik grove tal for tjenstgørende personel og reservepersonel. De udtrykte et skøn over mulighederne for at kunne rekruttere og fastholde stampersonel af den nødvendige kvalitet. På grund af vanskeligheder og omkostninger ved at opnå en reel rådighed over reservepersonel til øvelser og udsendelse bør man dog, hvis overhovedet muligt, øge delen af tjenstgørende. Dette hænger også sammen med, hvilken form rekrutteringen via værnepligtsuddannelse kan få.

I princippet er netop rekrutteringen af godt personel til at dække forsvarets forskellige behov (herunder at sikre udholdenhed i udsendte styrker gennem "friskning") gennem kontakt med befolkningen herefter den eneste *militære* begrundelse for at opretholde værnepligtsuddannelse for en del af ungdommen.

Der har angiveligt været flere problemer med værnepligtuddannelsen i den senere år. Lavt aktivitets- og øvelsesniveau, fremkaldt af manglende ressourcer og af afspadsering af en del af kadren, får de værnepligtige til at opfatte deres tid som spildt. Utilstrækkelig aktivitet i den sidste del af tjenesten var også en stærkt medvirkende årsag til den kritiske holdning til værnepligten omkring 1970. Et andet problem er, at den gentagne tjeneste med rekrutter, forstærket af lav øvelsesaktivitet, hurtigt undergraver en officersgruppes professionalisme og moral, som det ville for en folkeskolelærer, der kun blev anvendt til at uddanne 1. klasse i læsning.

Det løser ikke problemet på nogen afgørende måde, som foreslået, at sænke uddannelsestiden til 6 måneder. Man ville nok, hvis man fik markant forøgede ressourcer, gøre oplevelsen mere positiv for de værnepligtige. Men de ville med 6 måneders uddannelse hverken være anvendelige til fugl eller fisk, og uddannelsen ville være endnu mere dræbende for officerskadrene.

Det ville være mere målrettet at reducere uddannelsestiden til et 11 ugers intensiv grundkursus. Al tjeneste derefter er baseret på den enkeltes valg af kontrakt. Denne grunduddannelse vil også være obligatorisk for folk, der allerede på forhånd har søgt kontraktansættelse i de væbnede styrker. Nogle muligheder kunne være:

- En stampersonelkontrakt med et af tjenestestederne i værnene.

- En reaktionsstyrke-reservekontrakt efter DIB-kontraktmodellen med et af tjenestestederne i værnene.
- En "Blå Vagt"-kontrakt med Garden, evt. fulgt af kontrakt med en anden del af de væbnede styrker eller en "Blå Vagt" rådighedskontrakt.
- En lidet tidskrævende tilknytning til hjemlandsbeskyttelsen som frivillig – svarende nogenlunde til kravene i den nuværende hjemmeværns infanterikompagnier i "3.000-mandsstyrken" (i det omfang, der er pladser i denne styrke).
- En kontrakt med henblik på officersuddannelse

Personel, der ikke tegner en af disse typer kontrakter, vil kun blive anvendt ved en total mobilisering.

Hvis der tages udgangspunkt i den hidtidige erfaring for, hvor mange der er parat til at tegne DIB-kontrakter af en årgang, og at dette er dimensionerende, er der behov for at indkalde 4.000 værnepligtige årligt. Det er imidlertid umuligt at sige, om de hidtidige erfaringer kan anvendes. Ganske vist er det erfaringen, at de værnepligtiges tilfredshed med tjenesten ligger på sit højeste efter den første intensive 3 måneder. Det er også en kendsgerning at Den Kongelige Livgarde har været et af de bedste tjenestestede til at motivere de værnepligtige. Men imod anvendeligheden af de hidtidige erfaringer taler, at de forskellige kontrakttyper konkurrerer med hinanden.

Personel, der tegner en af de to første typer kontrakter vil derefter skulle modtage en 9-12 måneders funktions- og enhedsuddannelse, før de indgår i reaktionsstyrken eller dennes reserve. De tæller ikke med i personeltallet for reaktionsstyrken og kan ikke udsendes før efter uddannelsens afslutning. Denne uddannelse gennemføres af kadren i de kun delvis bemandede enheder, støttet af tjenestestedets (i landstyrkerne brigadens/regimentets skole).

Et problem for 30 år siden var, at det var meget vanskeligt at motivere unge mænd til at tegne kontrakt med en infanterienhed. Mere tekniske områder var meget lettere at bemane. I en ny landmilitære reaktionsstyrke er der imidlertid behov for den betydelige styrke af reelt eliteinfanteri, og det er derfor nødvendigt, at dette problem løses. Dette kan dog nok ske, hvis man bevidst indretter uddannelsen og enhedsaktiviteter på en måde, så man tiltrækker den rigtige type personer, som overfor nævnt ved at skabe rammerne for og lægge afgørende vægt på alt personels aktive deltagelse i "ekstrem" sportsudøvelse, f. eks. krævende skisport, triatlon, faldskærmsspring, paragliding, sportsdykning, terræncykling, kampsport, bjergbestigning, osv.

Indhold og længde reaktionsstyrkens reservekontrakter kan variere efter specialets/våbenartens vilkår og den enkeltes ønsker. Man må dog forudse, at man ud over at tilbyde uddannelse og/eller bonus for at personen lever op til kontraktens tjenesteforpligtelse, også binder sig til at kompensere hans evt. arbejdsgiver ved at lønne en vikar i lang fraværsperiode, der opstår ved udsendelse.

Sergentgruppen rekrutteres helt fra den menige stampersonelgruppe i reaktionsstyrken, og uddannes på en kombination af fører- og specialistkurser på enten våbenartens/specialets skole eller en af forsvarrets øvrige – eller andre - skoler (f.eks. forvaltnings- eller generelle tekniske kurser). Det vil være hensigtsmæssigt at genindføre korporalsgraden (eller noget tilsvarende) som laveste grad i gruppen for at opnå et system, der svarer til situationen i andre landes regulære styrker. Graden blev i sin tid afskaffet, fordi den ikke passede i en dansk værnepligtsstyrke. Der indgås ikke reservekontrakter med personel af sergentgruppen. Alt personel af denne gruppe er tjenstgørende for at sikre den nødvendige robuste kadre i reaktionsstyrkeenhederne.

Rekrutteringen til og fastholdelse af stampersonellet i enhederne skal i lang højere grad end i dag er tilfældet (bortset fra til jæger- og frømandskorpssene) lægge vægt på tjenestens krævende karakter, intensive og varierende øvelser, og relevante fællesaktiviteter. Det er dog indlysende, at typen af enhed i meget høj grad vil bestemme typen af personer, der søger tjeneste her, og hvad der sandsynligvis motiverer en unge mand eller kvinde til at søge kontrakt.

For mulighederne for at motivere personellet og sikre en høj kvalitet i enhederne, er det afgørende, at kontrakter ændres mht. til arbejdstid, rådighed og løn til hvad der gælder for

kontrakter i tilsvarende udenlandske enheder. Det er dem, vi skal sammenligne os med, ikke med kontrakter gældende på det danske civile arbejdsmarked. Sammenhængen med det danske marked knytter sig entydigt til niveauet af aflønning, uddannelsesstilbud og bonus, der – sammen med, hvor interessant tjenesten er, gør det attraktivt at tegne kontrakt og senere blive i tjeneste.

Når man sammenligner med mange civile stillinger er det også væsentligt at forstå, at tjeneste for alt militært personel i en reaktionsstyrkeenhed er uddannelse. Der er tale om en fortsat uddannelse og rutiner, hvis enheden skal opretholde og forbedre sit indsatsberedskab. Snævre arbejdstidsbegrænsninger reducerer uddannelsesstiden og derigennem enhedens kvalitet, hvilket igen i denne branche øger risikoen for tab af menneskeliv, der kunne være undgået, under operationer.

Det er helt banalt at konstatere, at det er mørkt halvdelen af tiden. I dag er det sådan, at det for den veluddannede og moderne udrustede enhed giver relativt langt større fordele og mindre risiko for tab at operere dækket af mørke end i dagslys. Derfor skal arbejdstidsreglerne ikke begrænse, at en afgørende stor del af øvelsesaktivitet finder sted i mørke og nedsat sigt.

Det er endvidere sådan, at det reelle udbytte af øvelser afhænger af, at disse gøres så lange at belastningen på alle dele af personalet, alle dele af strukturen bliver så stor, at enheden udvikler holdbare rutiner. Denne realitet er ikke blevet afspejlet under øvelser i mange år på grund af arbejdstidsbegrænsninger og ressourcemangel.

Officerers uddannelse og ansættelse

Den eksisterende *officersstruktur* med korttidsuddannede reserveofficerer i bunden og med 60% af linieofficererne for gamle af levealder til at kunne anvendes i reaktionsstyrkerne bør laves grundlæggende om, inspireret af, hvad man gør i andre landes væbnede styrker med samme sæt opgaver.

Der er ikke behov for reserveofficerer i fremtiden, da der ikke længere findes de mobiliseringsenheder, hvor de havde deres rolle. De få enheder i hjemlandsbeskyttelsen med mere krævende opgaver, føres af kontraktansatte officerer, der har denne opgave som designeringsfunktion.

Det vil sige, at det tidligere særdeles værdifulde reserveofficerskorps nu opløses. Dette gør ikke, at der ikke længere er behov for en "flad bund" i officerskorpsets "pyramide". Men den vil herefter udgøres af officerer på tidsbegrænset kontrakt.

I fremtiden bør officerens tjenesteforløb nærmest svare til hvad, der hidtil har været normalt for flyvevåbnets piloter. Man indleder med en aspirantperiode som nu i flåden og giver derefter kadetten en modulær uddannelse kombination af en civil anvendelig uddannelse med militær relevans (skibsfører, pilot, ingeniør, batchelor i et for forsvaret relevant sprog, økonomi, forvaltning, statskundskab, historie, psykologi, pædagogik, jura) og en målrettet officersuddannelse. Den nuværende regel om, at man kun giver én akademisk uddannelse, ophæves. Den har hele tiden været tåbelig og udviklingsbegrænsende.

Hvis en kandidat på forhånd har en sådan uddannelse, eller en uddannelse som eksempelvis læge, omfatter officersuddannelsen kun aspirantperioden og selve den fokuserede officersuddannelse. Problemet med at skaffe en stab af medicinsk personel til reaktionsstyrkerne må og skal løses effektivt. Den mest åbenlyse vej kunne være at etablere et endnu tættere samspil med personel med katastrofemedicinsk erfaring og interesse, hhv. folk der har arbejdet i organisationer som "Læger uden grænser". En god løsning vil være, at de væbnede styrker betaler grundlønnen for alt medicinsk personel, der når ikke udsendt, arbejder på krævende hospitalsafdelinger. De særdeles gode erfaringer med lægerne på Rigshospitalets Traumecenter viser, at dette er vejen frem.

Indstilling til den videregående officersuddannelse, der er en forudsætning for udnævnelse til major/orlogskaptajn med fastansættelse i de væbnede styrker, kan kun ske, hvis officeren ud over at varetage den beordrede tjeneste meget tilfredsstillende, også har demonstreret aktiv interesse i professionel udvikling indenfor sin militære profession og indenfor sit civile fag.

Officeren har efter fastansættelse ret til to års betalt uddannelsesorlov med henblik på at opnå kandidatniveau.

Som hovedregel afgår officeren med optjent bonus ved afslutning af sin indledningsvise kontraktperiode. Undtagelsen kan opstå ved, at han har opnået en uddannelse, der gør det væsentligt for de væbnede styrker at beholde ham i en stilling udenfor reaktionsstyrken. I så tilfælde vil der normalt ske en ansættelse som civil.

Ligeledes som hovedregel afgår officeren med optjent pension, hvis han er nået til aldersgrænsen for den pågældende grad og ikke bedømmes egnet til udnævnelse til næsthøjere grad. Aldersgrænserne for grader bringes i overensstemmelse med normen i lande, hvis væbnede styrker primært har roller under operationer udenfor landet. Det kræver til stadighed for at opnå uddannelse til næst højere grad, at officeren demonstrerer, at han ikke alene fungerer meget tilfredsstillende i sin stilling, men også viser konstant interesse for at følge med i sin profession.

Lønssystemet bør direkte støtte bevarelsen af et grundlæggende nødvendigt niveau på afgørende områder. Hvis man af egen fejl ikke bevarer sin fysiske standard eller et professionelt niveau i eksempelvis militært engelsk, skal man efter en advarsel motiveres med en reduktion af lønnen.

På den anden side skal officerer, der har eller skaffer sig færdigheder, der øger deres anvendelighed, som f.eks. at kunne tale andre sprog som arabisk eller urdu flydende, belønnes for dette over lønnen.

En egnet person, der ankommer til officersuddannelsen med en af de for de væbnede styrker interessante akademiske uddannelser, skal også tilbydes en betydelig bedre startløn som uddannet officer, end en, der får uddannelsen som en del af officersuddannelsen. Han skal som hovedregel havde de penge igen, som de væbnede styrker har sparet. Det skal også kunne mærkes på lønnen, hvis man gør sig bemærket akademisk ved højt professionelt niveau, f.eks. ved at få optaget en analytisk artikel i et større udenlands militært tidsskrift.

Betragtningerne vedrørende behovet for at få fjernet arbejdstidsbegrænserne i stampersonellets aftaler gælder i endnu højere grad for officerer. Der er ingen opgave for en officer i den her beskrevne struktur, der ikke også har til formål at udvikle og uddanne ham. Alle begrænsninger bidrager væsentligt til at hæmme kvaliteten af de væbnede styrkers indsats.

Det vil være hensigtsmæssigt at sammenlægge officersuddannelserne fysisk til et nybyggeri på Svanemøllens Kasernes område, hvor der er rigeligt plads, samplacert med Forsvarsakademiet (FAK). Det vil være smertefuldt at forlade Frederiksberg Slot, men fordelene ved en samplacering er så indlysende, at det er nødvendigt for at opnå den bedst mulige anvendelse af ressourcerne. Der er stordriftsfordele på områder som cafeteria og sikkerhed, og samplacering vil gøre det muligt at skabe et bedre akademiske miljø ved at, at hvis driftsomkostninger bør samles fysisk, med FAK, så en større pulje af akademiske lærere – eksempelvis i statskundskab og sprog - kan etableres ved Forsvarsakademiet, til støtte for alle. Det er også naturligt og hensigtsmæssigt, at det er Forsvarsakademiet, der koordinerer niveauerne for de ikke militære dele af uddannelserne.

Dette betyder dog ikke, at det er en god eller nødvendig idé, som foreslået fra politisk side, at samle alle disse skoler under en "Skolekommando". Samplacering giver det økonomiske fordele, der ønskes, samtidig med at værnschefen bevarer den for værnets professionalisme og fokus nødvendige afgørende indflydelse på officersuddannelsen. Det er muligt, at det er muligt at standardisere og samkøre civile elementer i uddannelsen, men det er det maksimale, der kan søges opnået, hvis værnschefen skal kunne varetage sit ansvar for at sikre kvaliteten af værnets enheder. Etablering af en skolekommando ville kun medføre etablering af endnu et bureaukratisk niveau og reducere klarhed i ansvarsfordelingen.

I de beskrevne væbnede styrker er det en afgørende opgave for en officer konstant at tilpasse og udvikle struktur og doktriner. Derfor skal graden af demonstreret evne til at kunne initiere og lede udvikling af operativ effekt i fremtiden være et helt afgørende element i bedømmelsessystemet.

Materiel og infrastruktur

"The bureaucracies that blossomed throughout the defense establishment were managed by military accountants who, in addition to confusing efficiency with effectiveness, also inhibited imagination and innovation". John F. Guilmartin, Jr. i en kommentar til den utilsigtede virkning af indførelsen af PPBS-systemet i Pentagon i artiklen "Technology and Strategy: What are the limits?" i publikationen *Two Historians in Technology and War* fra U.S. Army War College Strategic Studies Institutes, 1994.

Der sker drastiske reduktioner i antallet af flere af flyvevåbnets og hærens hovedmaterieltyper efter det grundlæggende princip, at der kun skal findes og fornyes materiel til reaktionsstyrker, de dermed tilknyttede uddannelsesenheder, til den lille "3.000-mandsstyrke" i den landmilitære hjemlandsbeskyttelse, samt en lille beholdning af reservemateriel, der kan sikre fuld materielstyrke i reaktionsstyrken på trods af noget materiel er til længerevarende vedligeholdelsestjeneste. Som eksempel betyder dette for landstyrkernes vedkommende blandt andet, at antallet af middeltunge kampvogne reduceres til ca. 75, pansrede artilleripiecer til ca. 25. Tilsvarende dybe reduktioner ville også kunne gennemføres i flyvevåbnet.

Dette gør det lang mere realistisk at sikre en løbende teknisk ajourføring eller afløsning med nyt af materiellet.

Bortfaldet af en krigsstyrke som dimensionerende faktor leder naturligt til tilsvarende reduktioner i andre materieltyper, herunder køretøjer, og alle typer udrustning samt i ammunitionsbeholdninger. Dette igen betyder mulighed for en meget dyb reduktion i antallet af depoter og magasiner, og i det personel, der ansvarlige for at operere dem og støtte krigsstyrkens opstilling.

Behovet for større nyinvesteringer ligger først og fremmest i flåden (patruljeskibe og undervandsbåde) samt i flyvevåbnet ("Joint Strike Fighter" og nogle få moderne luftværnsraketsvåbensystemer).

For landstyrkernes kampenheders vedkommende er behovet for investering i nyt hovedmateriel begrænset. Der ingen grund til at investere i nye kampvogne. En opdatering af Leopard II til et niveau tæt ved verdens bedste er muligt, og en opsupplering af antallet af denne type til det totale behov med brugte af samme generation, eksempelvis fra Sverige, som ikke skal anvende alle sine Leopard II, er overskueligt. Det er ikke sikkert, at den bedste afløser om 10-20 år blot er en nyere middeltung kampvogn.

Det vil heller ikke være vanskeligt at leje infanterikampkøretøjer, indledningsvis til typeforsøg. Det samme gør sig gældende med hensyn til pansrede hjulkampkøretøjer.

Det skal sikres, at etableringen af nye eksperimentelle enhedstyper med for de danske væbnede styrker utraditionelt materiel ikke hæmmes af forvaltningssystemet, som det skete i USA jf. citatet i dette afsnits indledning.

Landstyrkernes investeringsbehov ligger på førings- og kommunikationsområdet (et moderne "taktisk internet" kommandosystem"), rekognosceringsdroneområdet, samt indenfor logistik og ingeniørteknologi. Da der ikke skal skaffes materiel til en stor krigsstyrke, er kvantiteten overkommelig, og anskaffelsen kan ske efter krævende enhedsforsøg med forskellige typer.

Det forhold, at en hovedtype af materiel herefter kun findes i en garnison/på en station, gør, at antallet af værksteder med specialmateriel kan reduceres betydeligt. Det samme gælder med hensyn til uddannelses- og simulationsfaciliteter.

For landstyrkernes vedkommende ville det være logisk at placere Panserbrigaden i Oksbøl, Infanteribrigaden i Holstebro med rådighed over Borrilejren, Opklaringsbrigaden og Ingeniørregimentet i Skive, Artilleriregimentet i Varde, Telegrafregimentet i Fredericia, Garderregimentet i Antvorskov og på Gothersgade Kaserne med rådighed over Jægersprislejren, Logistikregimentet i Ålborg og Hærens Officersskole på Svanemøllens Kaserne. Dette vil betyde, at bl.a. Frederiksberg Slot samt Almegårdens, Holbæk, Høvelte, Sjælsmark, Jægersborg (der bliver plads på Kastellet), Ringsted, Vordingborg, Søgård, Stensved, Haderslev samt Sønderborg Kaserner, Nymindegablejren og en meget stor del af Hærens Materielkommandos depoter og magasiner ud fra et rent militært synspunkt kan afhændes.

At afhænde faciliteter i Nordsjælland hænger sammen med de meget begrænsede muligheder for her at gennemføre realistisk uddannelse samt med værdien af fast ejendom i landsdelen, der gør det økonomisk fordelagtigt for de væbnede styrker.

For Flådens vedkommende bevares Frederikshavn og hovedparten af resten af Holmen. Søværnets Officersskole flyttes til Svanemøllens Kaserne. Korsør og faciliteter i Århus afhændes.

For Flyvevåbnets vedkommende bevares Karup samt rest Værløse. Flyvevåbnets Officersskole flyttes til Svanemøllens Kaserne. Vedbæk, Skrydstrup, Ålborg, Jonstrup og Skalstrup afhændes.

Med den her skitserede placering af langt hovedparten af værnenes tilbageværende myndigheder i Nørrejylland, vil den væbnede styrkers faste personel i endnu højere grad etablere sig med fast bopæl på halvøen. Det gør, at der sandsynligvis er et fortsat, og måske øget, behov for lejeboliger i Københavnsområdet: Kollegieværelser til kadetter og officerer under uddannelse, og lejligheder til officerer til tjeneste ved myndigheder og skoler her.

Belastningen af familierne ved udsendelser til internationale operationer kan blive endnu større end den er nu. Det er derfor væsentligt for fastholdelsen af de bedste officerer, at man i øvrigt ses at gøre maksimalt for at støtte familierne, herunder ved tjeneste i København. En del af denne støtte vil være rådigheden over et tilstrækkeligt antal lejeboliger. En del ekstra kapacitet kan blive til rådighed, hvis man ændrer forvaltningen af Nyboders boliger, så de i fremtiden kan søges på lige fod af alle tre værns tjenstgørende personel.

De væbnede styrkes operative ledelse og værnene

Den *operative ledelse af de væbnede styrker* kan ændres. Om et par år lukkes NATO-hovedkvarteret i Karup efter godt 40 års aktivitet. Den danske NATO-chef har haft dobbeltrollen som Chef for Forsvarets Operative Styrker (CH/FOS) for at danne bro over perioden, indtil de danske styrker blev overgivet til NATO-kommando. Funktionen blev øvet ved WINTEX-øvelsesserien, hvor hans lille stab blev forstærket, men har bortset herfra været indholdsløs.

Man aktiverede ikke funktionen, da forsvaret i 1990 begyndte at få operationer udenfor dansk område, selv ikke, da nogle af disse blev placeret i NATO-ramme. Søværnets Operative Kommando og Flyvertaktisk Kommando, der allerede ledede de daglige operationer i dansk område, monitorerede nu også værnenes indsats langt fra landet, og Vestre Landsdelskommando blev ekspanderet og fik tilført et situationsrum, så kommandoen kunne kalde sig "Hærens Operative Kommando".

Det forhold, at man efter Den Kolde Krig konstant skulle lede operationer, har fået et stigende antal lande til at etablere værnssfælles operative kommandoer, der planlægger og leder landets nationale operationer og planlægger og monitorerer bidrag til international indsats. I betydelig grad koordineres landenes bidrag til internationale operationer direkte mellem disse kommandoer snarere end ved at udnytte den i stigende grad irrelevante NATO-kommandostruktur. Dette sidste kan man være kritisk overfor, men som lille land blot konstatere.

Man kan med stor ret konkludere efter splittelsen af NATO under Irak-krisen, at *fast etablerede* multinationale operative hovedkvarterer har mistet deres troværdighed. Under de "out-of-area"-operationer, som nu ses som alliansens eneste berettigelse, er det sandsynligt at op til halvdelen af stabsofficererne ikke må deltage. I forvejen skaber multinationaliteten et sådant fald i effektiviteten, at alliansens hovedland, USA, næppe nogensinde i fremtiden vil lade sine styrker komme under et operativt, multinationalt NATO-hovedkvarter. Kommende krævende multinationale operationer vil efter al sandsynlighed, som krigen i Afghanistan og Irak, blive ledet af hovedkvarterer, der opstilles af et enkelt land og derefter suppleres med stabsofficer og stabelementer fra andre deltagende lande. Kun mere simpel, mindre risikabel indsats kan overlades til de multinationale operative stabe.

Vi behøver ikke nødvendigvis at følge denne udvikling i Danmark. Man kan konstatere, at Danmark ikke selv gennemfører værnssfælles operationer, og at både USA og NATO leder deres

operationer med vænskommandoer ("Component Commands"), som vore væns operative kommandoer blot afgiver styrker til og derefter blot støtter og monitorer.

En sådan løsning ignorerer imidlertid både, hvordan situationen reelt er i dag under mange operationer, og specielt, hvordan situationen i stigende grad vil være i fremtiden.

Allerede mange af de rutinemæssige operationer i dag, såsom redningsoperationer, indsats ved miljøhændelser, indsatsen i Grønland og på Færøerne, involverer enheder eller elementer fra to værn, en indsats som nu koordineres ved ansvarsfordeling og procedurer mellem de to situationsrum, så risiko for friktion og misforståelser mindskes.

Ganske vist findes der bidrag til internationale operationer, der gennemføres i rent étværnsregi. Der kunne nævnes flådens indsættelser i embargo-opgaver. Men karakteren af næsten alle andre operationer involverer tæt taktisk integration af to værns styrker.

Den sømilitære "Component Command" behøver ikke at erobre søherredømmet, før operationen på landjorden kan indledes. På samme måde er luftherredømmet en forudsætning for operationer som de nuværende i Afghanistan, og både rekognoscering og ildstøtte fra fly anvendes meget stor udstrækning i tæt taktisk integration med indsatsen på landjorden. Det samme er tilfældet med transport med transportfly og helikoptere.

Det er ikke nødvendigvis sådan, at elementerne fra begge værn vil komme fra Danmark. Men det gør det ikke mindre nødvendigt, at der er både land- og luftmilitær operativ ekspertise til stede i det nationale center, der monitorer og analyserer hændelserne.

I fremtiden vil denne tendens forstærkes. En tæt integration af værnenes indsats bliver både nødvendig og naturlig. Planlægning og gennemførelsen af deployering af styrker – og den efterfølgende logistiske støtte af dem med luft- eller søtransport – er værnsfælles. Det samme gælder indhentning og anvendelse af det taktiske efterretningsbillede. Ildstøtte og manøvre, der vælges på grundlag af dette billede, kan meget vel involvere mere end et værns enheder – som det allerede var tilfældet under den Kolde Krig, hvor Søværnets Operationer til forsvar af Sjælland kunne trække på Østre Landsdelskommandos signalopklaringskompagni. Også operativ og taktisk kommunikation, der i stigende grad baserer sig på anvendelsen af satellitter, vil blive værnsfælles integreret.

Bortset fra anvendelsen af det fleksible støtteskib som skoleskib for kadetter, er det grundlæggende en værnsfælles ressource, og det samme vil derfor de patruljeskibe være, der støtter det. Flyvevåbnets transportfly og den nye transporthelikoptere er ligeledes en værnsfælles ressource og skal øves og udnyttes som sådan.

Dette er en væsentlig årsag til, at denne skitse vælger at fastholde CH/FOS og forstærke hans stab ved at fjerne rollen som operativ kommando fra de tre værn. Den anden årsag er behovet for at gennemføre en klar understregning af, at forvaltning kun har til formål at støtte operationer og operativ udvikling. Operationer må ikke blive en undskyldning for at bevare forvaltningen.

En forstærket funktion som CH/FOS, der er Forsvarschefens stedfortræder (ikke som nu Forsvarsstabschefen) bør afløse den tidligere. Han skal være ansvarlig overfor Forsvarschefen for at planlægge, lede (eller monitorere) alle de væbnede styrkes operationer, i dansk områder eller udenfor.

Det kan enten ske direkte eller indirekte (via et af værnenes taktiske reaktionsstyrkehovedkvarterer eller eks. Grønlands Kommando). Planlægning og ledelse af deployering (movement control) finder sted i dette hovedkvarter. CH/FOS er ansvarlig for at uddanne og øve de tre værns reaktionsstyrkers taktiske stabe (divisionens, flådens taktiske stab og flyvevåbnets tilsvarende føringselement). Forsvarets Efterretningstjeneste opretholder en celle til støtte af staben. På den anden side er det den nye CH/FOS opgave at drive situationsrummet i Forsvarsministeriet (hvor Forsvarsstaben er integreret).

Staben har intet forvaltningsansvar. Det er ikke som foreslået fra forskelligt politisk hold en sammenlægning af de tre operative kommandoer. Dette ville skabe et bureaukratisk monster, der ville få den nuværende Forsvarskommando og værnenes operative kommandoer til at virke som slanke, målrettede føringsstabe. CH/FOS er som myndighed en del af det øverste forvaltningsniveau, hvor chefen er Forsvarschefens nøglerådgiver i udviklingen af forsvarets operative styrker. Staben holdes herigennem lille, med operationscenter og planlægningselementer. Hvis omfanget af operationer gør dette nødvendigt, forstærkes staben af

personel fra værnstabsene, der ligeledes er placeret i Karup. Her er også værnenes reaktionsstyrkers taktiske stabe placeret.

Det er fra politisk side foreslået at etablere en særlig Territorialforsvarskommando. Der ses ingen grund til at gøre dette. Der er intet i vejen for at ikke også operationer til støtte for hjemlandsbeskyttelsen kan planlægges og ledes fra CH/FOS stab.

De *tre værnschefer* skal overfor den nye CH/FOS være ansvarlige for at opstille og uddanne værnets enheder – og for at opretholde deres indsatsberedskab – i overensstemmelse med et direktiv, som CH/FOS udsteder på Forsvarschefens vegne, indenfor de ligeledes af Forsvarschefen fastlagte ressourcer og forvaltningsmæssige retningslinier. Det er herefter værnstabsene, der er de væbnede styrkers primære forvaltningsmyndigheder. De bærer entydigt produktionsansvaret.

Imidlertid skaber et meget reduceret antal myndigheder under værnstabsene og det forhold, at hvert delprojekt – i landstyrkerne våbenarten – kan samles i én myndighed, at der er mulighed for en meget høj grad af delegering, og herigennem forenklet forvaltning.

De væbnede styrkes øverste ledelse og forvaltningsstruktur

For godt 50 år siden oprettedes embedet som Forsvarschef, og sammen med den lille Forsvarsstab blev han placeret i Kastellet. Opgaven var at være regeringens primære militære rådgiver, ansvarlig for forsvarsberedskabet. Den korte afstand til Slotsholmen lettede et tæt samspil med politikerne. Der var dog ikke behov for et specielt tæt samspil. Opgaven var klar: At forsvare Danmark mod Sovjetunionen sammen vore NATO-allierede. Forsvarets personel var i overvældende grad værnepligtige og derfor billige, og hovedparten af materiellet fik vi fra den store allierede USA.

For godt 30 år siden flyttede Forsvarschefen til den nye Forsvarskommando i Vedbæk. Opgaven var stadig den samme og klar. Den gav ikke behov for nogen tæt koordination. Men nu var ressourcesituationen stadig vanskeligere, hvilket ledte til friktion, først mellem værnene og forsvarsstaben, og efterhånden som Forsvarschefens kontrol med værnene øgedes, mellem Forsvarskommando og Forsvarsdepartement.

Den fysiske afstand gjorde et uformelt samarbejde på lavere niveau mellem Kommando og Departement vanskeligere. I Forsvarskommandoen mente man i hovedsagen, at det var husets opgave at udforme Forsvaret indenfor den givne – altid utilstrækkelige – økonomiske ramme. Departementet fandt, at dette ignorerede hensynet til den politiske ledelse, som jo netop Departementet var i tæt kontakt med.

Allerede i 1970erne ledte modsætningsforholdet til, at Departementet søgte at opnå kontrol ved at placere en af sine egne mænd som Chef for Forsvarsstaben. Dette hindrede dog ikke, at der igen 1980erne opstod et tilsvarende anspændt forhold mellem de to myndigheder.

I 1990erne gjorde nøglepersonerne fra begge siders tætte samspil, at det strukturelle modsætningsforhold blev holdt under kontrol, for så endnu engang at komme op til overfladen i begyndelsen af det nye århundrede. Igen blev placeringen af nøglepersonel i Forsvarskommandoen anvendt af Departementet som en vej til at opnå bedre styring.

Som i alle bureaukratisk konkurrerende organisationer ledte situationen til uenighed om ansvarsforhold og dublering af stabelementer. Alene de seneste 30 års erfaring burde lede til en samplacering og integration af de to myndigheder.

Det er dog ikke den eneste årsag, til at en sådan bør finde sted nu. Medens der i perioden indtil 1990 var tale om, at forsvaret kun havde én, velforstået, hovedopgave, hvor der kun ville være behov for en tæt koordination i en krise- og krigssituation, er situationen nu totalt anderledes.

Nu gennemføres til stadighed operationer med danske styrker i krise- og krigsområder, og i den seneste tid med danske soldater som krigsdeltagere. Der er menneskeliv på spil, og regeringen løber en betydelig risiko i forsøget på at gøre det rigtige. Det er her helt afgørende, at der er et tæt, konstant og tillidsfuldt forhold mellem Forsvarschefen og hans politiske chefer,

direkte Forsvarsministeren og indirekte Udenrigs- og Statsministrene. Dette kan i virkelighedens verden kun opnås, hvis Forsvarsminister og Forsvarschef har deres arbejdsplads samme sted.

Der er ikke tilfældigt, at man finder integrerede forsvarsministerier i lande, hvis politisk-militære samspil er defineret af demokratiets spilleregler, og hvor man med jævne mellemrum fik understreget behovet for samarbejde af rigtige operationer, hvor menneskeliv kunne gå tabt.

Det er på høje tid, at Forsvarsstaben integreres i Forsvarsministeriet, og at staben derefter koncentrerer sig om policy- og overordnede forvaltningspørgsmål, og delegerer løsning af opgaver og ansvar til de underlagte myndigheder. Den samlede myndighed skal placeres så tæt på Slotsholmen som muligt.

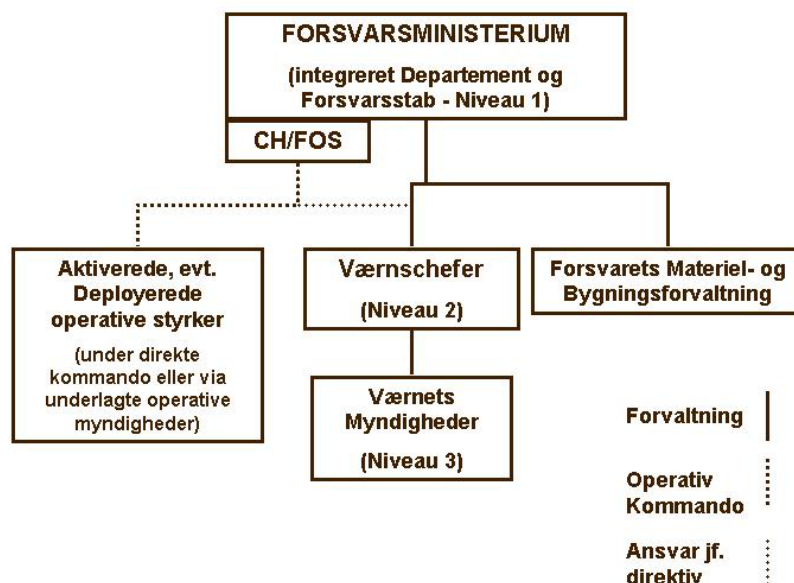
Den interne ansvarsfordeling i Forsvarsministeriet mellem Forsvarschefen, ministerens og regeringens primære militære rådgiver, Departementschefen og Forsvarsstabschefen kan lade sig inspirere af arrangementet det britiske forsvarsministerium.

Det synes indlysende, at de væbnede styrkers *materielkommandoer og bygningstjenesten* bør reorganiseres totalt og deres indsats fokuseres. En fuldstændig samplacering vil ikke tjene noget formål, men en gennemrationalisering, der ender med en lille samlet ledelse og veldefinerede funktioner uden overlapning, herunder nogle fælles og andre knyttet direkte til støtte til hvert værn, vil kunne spare ressourcer.

Den nye samlede organisation bør også omfatte Forsvarets Bygningstjeneste. Den nuværende selvstændige placering blev valgt i 1988 Forsvarskommissionen af organisationspolitiske årsager, ikke på grund af forvaltningsmæssig logik[#].

Alene integrationen af Forsvarsstaben i Forsvarsministeriet gør, at spørgsmålet om en ændring er relevant. Den her skitserede drastiske reduktion af de væbnede styrkers faciliteter, herunder med mange af de krævende fredede ejendomme, gør en rationalisering nødvendig. Hærens Materielkommandos opgaver reduceres meget betydeligt ved den her beskrevne organisation af landstyrkerne.

De helt afgørende opgaver for alle logistiske dele af de væbnede styrker, herunder materielkommandoen (-erne) er herefter *for det første* støtte til en stærkt accelereret teknologisk udvikling og enhedsforsøg, hvor materiel afprøves integreret i enheder – ingen enhedsorganisation betragtes herefter som andet end næste stridt til forbedring, og *for det andet* støtte til fjernt deployerede reaktionsstyrker med elementer fra flere værn.

[#] Forfatteren var vidne til forløbet i kommissionens rationaliseringsarbejdsgruppe.

Perspektiv

Udgangspunktet for skitsen er den politiske accept af, at budgettet ligger fast, hvilket gør, at man ikke, som tidligere, skal gemme struktur til "næste gang". Der skal nu opnås maksimale besparelser hurtigst muligt for at få handlefrihed til at fokusere og effektivisere de væbnede styrker, så de passer til den nye tid.

Store besparelser søges ved at opgive krigsstyrken og al det personel, infrastruktur og de materielorienterede udgifter, der knytter sig til denne. Også forenklingen af ledelses- og forvaltningsstrukturen vil kunne give betydelige besparelser.

Meget store besparelser opnås ved at koncentrere værnenes enheder fysisk som meget som muligt, og ved kun at have én type enheder og det hertil knyttede materiel ved denne myndighed.

Denne koncentration finder dog ikke kun sted for at opnå besparelser, men også for at skabe et større og bedre professionelt miljø hvert sted. Derigennem bliver der en større chance for, at man opnår at komme over "den kritiske masse" af dynamisk professionelt talent, der er nødvendigt for at drive udviklingen.

Andre, langt mere begrænsede, besparelser, opnås ved at nedlægge Hjemmeværnet som selvstændig organisation, men samtidig integrere de frivillige i værnene i det omfang, der er fornuftige opgaver til enheder af frivillige i den nye situation.

De frigjorte penge skal ikke som tidligere kun anvendes til materielinvesteringer. De skal i ligeså høj grad anvendes på at sikre en meget høj uddannelses- og øvelsesaktivitet i og af reaktionsstyrkens enheder, hvoraf nogle af alle typer holdes fuldt bemandede, klar til umiddelbar udsendelse.

Reaktionsstyrken indeholder stabe og enheder, der skal gøre det muligt at holde en meget betydelig styrke ude i 3 gange 6 måneder. Imidlertid sikrer bevarelsen af værnepligten i en afgørende ændret form, at reaktionsenhedernes kan blive frisket, så personellet og deres familier ikke overbelastes.

Ved at give ikke mindst landstyrkerne en væsentlig anderledes profil skabes en meget betydelig øget fleksibilitet i "værktøjskassen" af de muligheder, som politikerne kan vælge fra. Der er dog også lagt vægt på at bevare muligheden for at genskabe struktur, der i den nuværende situation ikke er den mest afgørende. Det ville være utrolig arrogant at tro, at man kender situation og behov om 15 år.

Medens besparelserne kunne hentes ind hurtigt, må det forventes at tage længere tid at tilpasse de væbnede styrkers personels profil til den nye tid. Aldersfordelingen af såvel officerer som stampersonel skal ændres drastisk. Noget kan ske ved at konstatere, at en person sidder i en stilling, der kunne besættes af en civil, og tilbyde ham ansættelse som sådan. Men i de fleste tilfælde må kontrakterne afsluttes eller ændres. Alt andet ville være en fortsat misanvendelse af skatteborgernes penge.

Ingen reform bliver mulig, hvis der ikke sker en hurtig koncentration af landstyrkernes menige stampersonel i reaktionsstyrken. I dag kan man ikke engang få et overblik over, hvor dette personel gør tjeneste, via Forsvarets store datamatbaserede managementsystem. Det har ikke været betragtet som en styringsrelevant faktor.

Det vil tage tid at rekruttere det personel, der passer til det nye behov. Allerede nu er procenten af fastansatte i de væbnede styrke nogenlunde den samme i Danmark som i Storbritannien, hvor man har alvorlige rekrutteringsproblemer på trods af respekten om værnene i samfundet og en lang tradition for professionelle militære styrker. Det er endnu en grund til at fastholde en tæt kontakt til befolkningen gennem værnepligten og et frivilligt element for at friste lidt flere gennem en positiv oplevelse.

Kadre-uddannelsessystemet må ændres afgørende, og det samme gælder officerskorpsets ansættelsesformer. Den gamle type reserveofficer passer ikke ind i den nye struktur, hvorfor ordningen afsluttes med en tak for den store indsats, korpset har ydet.

Vægtningen af operationer gives et klart udtryk ved etableringen af en stærkt placeret operativ chef og ved en meget forenklet forvaltningstruktur med klar fordeling af ansvar. Strukturen

gør også en forsættelse af friktionen mellem forsvarets politiske/civile og professionelle militære ledelse mindre sandsynlig.

Alle disse skridt vil dog ikke give afgørende resultater, før man helt bryder med den opfattelse, at man i de danske væbnede styrker ikke bør lade sig forstyrre af, at "Forsvarets enheder skal kunne kæmpe", men stadig mener, at man skal indrette sig efter "den samfundsskabte virkelighed". Det er den afgørende kilde til al den dårligdom, som er sneget sig ind i vore måder at gøre tingene på.

Det er på tide, at officerskorpset genfinder sit professionelle fokus. Der er udmærket at have tidskrævende hobbies, også for officerer. Man skal jo forberede pensioneringen. Men alt for mange af forfatterens kolleger har glemt, at der først og fremmest skal være tid til de for en karriere-officer helt nødvendige professionelle dybdestudier og til deltagelse en faglig debat drevet af studierne. Vor profession er ikke "for sjov".

Kritikere vil fremføre, at dette ikke er muligt i dagens og fremtidens Danmark. Udgangspunktet i denne artikel var imidlertid en enighed med Forsvarschefens Vision 2010. Hvis de har ret, og det ikke længere er muligt i Danmark at skabe og opretholde effektive militære styrker, er det et åbent spørgsmål, i hvilket omfang landet skal bevare andet end inspektionsskibene, søredningstjenesten, Dannebrog og "Blå Vagt". Som skatteborger ville det være forfatterens valg. Heldigvis er kritikernes påstand blot en påstand. Vi kunne jo prøve. Det får vi vores løn for.